NAUJIENOS — PART 2 — Chicago 8, Ill. — Šeštadienis, Balandžio-April 29, 1961 m.

Naujienų Antroji Dalis

NR. 565 CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS XVII METAI

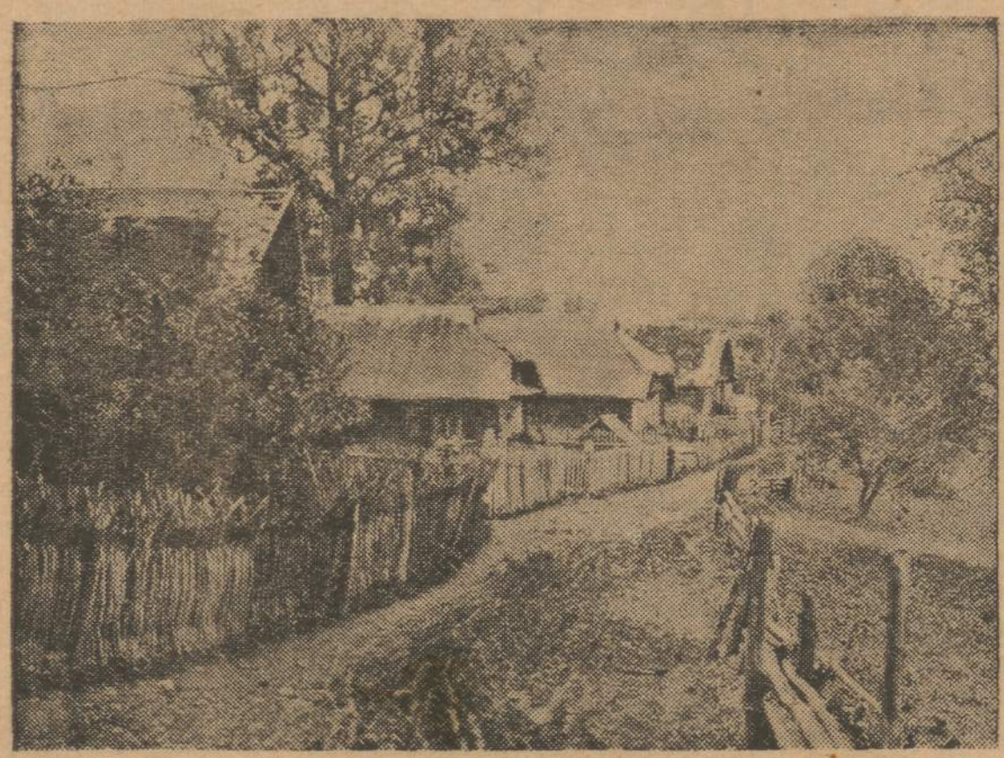

Vienas iš daugelio Lietuvos kaimų vaizdelių. — Gatvelė per kaimą.

VYT. ŠIRVYDAS

DU KARAI IR UKRAINIEČIAI

Ne visi grūdai sudygo

I Pasaulinio karo pasėkoje Rytų ir Vidurio Europoje subyrėjo 3 imperijos ir tautų apsisprendimo principu sudygo visa eilė nepriklausomų tautinių valstybėlių, jų tarpe ir Lietuva. Tačiau, nepavyko ukrainiečiams, su kuriais istorija mus riša nuo Didžiosios Kunigaikštijos laikų.

Įdomu pasvarstyti ukrainiečių kovas už nepriklausomą valstybę ir nepavykimo priežastis. Tai anglų kalba daro prof. J. S. Reshatario veikalas "The Ukrainian Revoliution, 1917-1920: A Study in Nationalism (Princentono u-to laida, 1952 m.) ir J. A. Armstrongo "Ukrainian Nationalism, 1939-1945" (Columbia u-to leidinys 1955 m.). Ukrainiečių nacionalizmo pralaimėjimą galime lyginti su lietuvių laimėjimu — nepriklausomos Lietuvos atkūrimu, kurį prof. Sennas pavaizduoja anglų kalba Columbia u-to leidinyje "The Emergence of Modern Lithuania" (1959 m.).

Ukrainiečiai 1918 m. turėjo nemaža gerų kortų. Jų buvo 35 milijonai. Jie gyveno viename derlingiausių Europos kraštų. Turėjo ir staiga išklestėjusį pramonės centrą Dombase su geros anglies kasyklomis. Jiems buvo ir išeiga į Juodąją Jūrą. Silpnybė buvo ta, kad stokojo giliai tautoje įsiskiepijusios nepriklausomos valstybės idėjos ir tautos išdalinimas. Didžiausią dalį valdė Maskvos didrusiai. Kitą dalį valdė Austrija - Vengrija. Miestai buvo ne "savi", bet žydų, rusų ir lenkų prikimšti. Tautos kamienas buvo valstiečiai žemdirbiai, su negausiu nesurusėjusios ir nesulenkėjusios inteligentijos sluoksniu.

Tautinė idėja (prasme, kad kiekviena tauta turi įgimtą politinę teisę gyventi savoje nepriklausomoje valstybėje) nebuvo giliai tautoje įsišaknijusi. Maskva visais būdais varžė mintį, kad ukrainiečiai yra atskira nuo rusų tauta. Nacionalizmą žymiai pakurstė tautos dainius Ševčenka (1814-1861), kurį caro valdžia visaip cenzūravo ir persekiojo. Ją vystė ir istorikai intelektualai: Franko (1856-1916) ir Hruševskis (1866-1934). Pastarojo "A History of the Ukraine" anglų kalba išleido Amerikos Ukrainiečių Tautinė Taryba 1941 m., tarpininkaujant Yale u-tui.

Šie istorikai ir kiti puoselėjo pažiūrą, kad senoji Kijevo valstybė buvusi ne rusų, bet jų, ukrainiečių protėvių. Jų buvusi ir Galico - Valuinės kunigaikštija, mūsų karaliaus Mindaugo rungovė. Ypač aukštyn kėlė laisvės pojūtį, pasireiškusį pas Žaparožės kazokus, kovojusius prieš Turkijos sultanus, Maskvos carus ir Lenkijos didikus. Gana žymią dalį senovės Ukrainos, kaip žinoma, ilgai valdė Didžioji Lietuvos Kunigaikštija. Po Lublino unijos 1569 metais gerą ruožtą ukrainietiškų žemių iš Kunigaikštijos pasisavino lenkai. Bendros Lietuvos - Lenkijos valstybės valdovai siekė Bažnytine Unija 1596 metais suartinti gudus, ukrainiečius, lietuvius ir lenkus. Šią pastangą labai išsamiai ir dokumentuotai nušviečia lenkas istorikas, prof. O. Haleckis savo anglų kalba veikale "From Florence to Brest, 1492-1596", kurį Columbia u-tas išleido 1958 m.

Po paskutinio Lietuvos - Lenkijos padalinimo (1795 m.) caras panaikino unijatų Bažnyčią, bet ji paliko gyventi Austrijos - Vengrijos imperijoje (Galicijoj). Čia jos dvasiški-

(Tęsinys 2 pusl.)

Dienų Skeveldros

1.

Budėkite, (abiejų lyčių) tėvai! Kone tuo pat metu 2 invazinės bangos ėmė skalauti tautinio analfabetizmo salos džiungles. Turiu (jau rimtai bešnekant) po ranka Čikagos Aukštesniosios Lituanistikos mokyklos išleistas knygas:

1) *"Lietuvių Literatūra"* II dalis ir

2) *"Lietuvių Literatūra"* IV dalis.

Kažkokia šilima atitvinksta į krūtinę, ir širdis ilsisi, lyg čia pat po giliu vasarišku tėviškės dangumi. Tik turėk, žmogau, valios, o vaikams apsišviesti medžiagos apstu, net su kaupu.

Stabterkime ties kiekviena šių knygų atskirai, bent prabėgomis.

"Liet. Literatūros" IV dalį paruošė Juozas Masilionis. Turinyje: Lietuvių literatūra po spaudos atgavimo. Kiti skyriai: "Žymesnieji 20 a. pradžios įvykiai Lietuvoje". "Pirmieji lietuviški laikraščiai Didžiojoje Lietuvoje", "Kiti lietuviški laikraščiai, ėję 1905-1915 metais" ir "Nauja, meninė, linkmė lietuvių literatūroje".

Iš atskirai aptariamų rašytojų minėtini šie: V. Krėvė, A. Vienuolis, J. Lindė - Dobilas, Ig. Šeinius, J. Savickis, P. Vaičiūnas, F. Kirša, V. Mykolaitis - Putinas, B. Sruoga, J. Baltrušaitis, K. Binkis, J. Aistis, A. Miškinis, B. Brazdžionis, J. Grušas, A. Vaičiulaitis.

Manding, skaitytojas kai ko pasiges, pvz. A. M. Katiliškio, A. Škėmos, H. Nagio, A. Nykos -Niliūno. Ši ketveriukė vistiek praleista su skriauda skaitytojui (mokiniui). Tasia pat dėl visos tremties kūrybos. Bent trumpai.

Įvadiniame žodyje skaitome: "Kiekvienas lietuvių literatūros mokytojas, dirbęs mokytojo darbą Lietuvos gimnazijose, lietuvių tremtinių gimnazijoje Vokietijoje ir dabar dirbąs aukštesniosiose lituanistikos mokyklose išeivijoje, mato, kad darbo sąlygos visose trijose mokyklose buvo labai skirtingos ir vis keitėsi jo nenaudai. Neminint visų kitų darbo sąlygų pakitimų, tenka pabrėžti vieną opiausiąjį, būtent, mokinių skaitybą. Lietuvoje mokinys turėjo perskaityti ir perskaitydavo visus nagrinėjamuosius veikalus (neperskaitę vieno kito veikalo būdavo labai retos išimtys), lietuvių tremtinių gimnazijose Vokietijoje dėl knygų trūkumo mokinių skaityba žymiai nukrito, o dabar tenka dirbti su mokiniais, kurie nagrinėjamų veikalų nėra skaitę (skaitę vieną kitą veikalą yra labai retos išimtys)".

Bendroji išvada: Čikagos Aukštesnioji Lituanistikos Mokykla, išleisdama "Lietuvių Literatūrą", pastatė ne tik sau paminklą, bet ir kiekvienam tremties pedagogui lituanistui skyrium. Garbė ryžtui ir triūsui!

2.

Domas Velička, "Lietuvių Literatūros" II dalies (tikybinės ir šviečiamosios literatūros laikotarpio) autorius, savo darbą skiria Lietuvos Miško Brolių atminimui. Ak, kiekvienas darbas yra savo svorio!

Užmesk ant svarstyklių "L. L." II dalį, kone 1½ svaro. Bet kas pasvers laiką ir kantrybę, kur sunaudota šį kūrinį bedorojant?!

Imkime turinį paskyriui: Raštijos pradžia Lietuvoje, Lietuviškojo rašto pradininkai (Rapolionis, Kulvietis, Mažvydas, Bretkūnas, Daukša, Sirvydas), Pasaulietinės literatūros pirmtakai (Šulcas, Šimelpenigis, Donelaitis, Rėza), Lietuviškasis sąjūdis, Lietuviškojo sąjūdžio vadai (Poška, Valiūnas, Stanevičius, Daukantas, Valančius ir kt.). Spaudos draudimas, Knygnešiai, Draudžiamieji laikraščiai, Slaptosios mokyklos, Spaudos atgavimas, Lietuviškieji lenkų rašytojai (A. Mickevičius, J. Kraševskis, L. Kondratavičius), žymieji lietuvių raštijos tyrinėtojai (M. Biržiška, J. Tumas - Vaižgantas, Vcl. Biržiška, A. Ružancovas).

Čia esama kas skaito ir tėvams, ne vien vaikams. Šaltiniuose užtinkame odę Vilniui (Sarbievijaus lotyniškai parašytoji), Daukšos "Prakalba" (vertė A. Dundulis), ir tt. ir tt. Itin įdomus yra Priedas (Literatūros teorijos žinios): Prozos ir poezijos veikalai, Metrika, Poezijos žanrai. Be to, žodynėlis.

Dėmesio vertas ir "Lietuvių Literatūros" II ir IV dalims prijungtas "Lietuvos Literatūrinis Žemėlapis", kurį sudarė V. Vintartas, Aleksandro Dundulio padedamas. Į šį žemėlapį, progos nugavę, dar specialiai sugrįšime.

3.

"Lietuvių Literatūrą" (II ir IV dalis, o III jau senėliau esame aptarę) smagu įterpti į pirmo tremčiai reikalingumo knygų lentyną. Beje, netrukus pasirodys ir "L. L." I dalis — tautosaka. Tai trumpas tautosakos kursas su chrestomatija ir literatūros teorijos pagrindais aukštesniosios lituanistinės mokyklos penktajai klasei.

(Tęsinys 2 pusl.)

DU KARAI...

(Tęsinys iš 2-ro pusl.)

dos direktorių, buvęs Austrijos - Vengrijos kariškis, Šuško, naciams padedant, ėmė organizuoti Vienoje 200 vyrų ukrainiečių dalinį (1939 m. vasarą) tikslu brautis su spėjamu Hitlerio puolimu Lenkijon. Hitlerio žygis, tačiau, nebuvo malonus ukrainiečiams, nes pakurstė Stalino gobšumą okupuoti visus ukrainiečius Galicijoje. Hitleris neleido Šuško grupei toliau Sano upės žengti į rusų okupuojamą Vakarų Ukrainą. Vėl nebebuvo branduolio būsimai nepriklausomai Ukrainai.

Naciai, tačiau, leido ukrainiečiams nacionalistams veikti dvejose ukrainiečiais apgyventose srityse sugriautoje Lenkijoje: Lemko krašte ties Karpatais ir Chelmo srityje, tik draudė neerzinti "kraujo brolių" Maskvoje viešu kėlimu politinių svajonių apie kūrimą nepriklausomos Ukrainos. Sano srityje leista susidaryti ukrainiečių Tautinei Tarybai. Jaroslovo mieste leista sukurti Tautinį Komitetą, o Chelmo srityje Centralinį Komitetą. 1939 m. lapkričio mėn. visų atstovai susirinko Krokuvoje ir pasiuntė delegaciją tartis su Lenkijos valdytoju naciu Franku. Delegacijai vadovavo žymus ukrainietis geografas prof. Kubijovičius, puikiai mokąs vokiečių kalbą. Hitleris leido sudaryti bendrą visiems okupuotos Lenkijos ukrainiečiams atstovybę, todėl Krokuvoje 1940 m. bal. 13-15 d. įvyko suvažiavimas, kuris sudarė Ukrainiečių Centralinį Komitetą, kurį Frankas pripažino, tik griežtai uždraudė bile kokį politinį veikimą, paliepdamas tedirbti labdaros ir švietimo srityse. Ukrainiečiai proga pasinaudojo, ir kur 1939 m. lenkai teleido ukrainiečiams turėti 457 savas mokyklas, Komitetas 1943 m. jau buvo jų pridaręs 4,173. Į Chelmo sritį subėgo nemaža iš Sovietų teriojamos Galicijos inteligentijos, ypač mokytojų, kurie visi čia gavo darbų ir nacionalistinį sąjūdį žymiai sustiprino. Prie sąjūdžio prisidėjo ir gana gausus būrys lenkų kalėjimuose kankintų ukrainiečių. Visi buvo linkę sekti "jaunių" Banderą, kuris nebojo net teroristinės veiklos.

Nacionalistų skilimas

Tokiu būdu 1940 m. sausio mėn. susidarė "jaunių" delegacija vykti pas oficialų organizacijos vadą Melnyką Romon, reikalauti į Providan įjungti direktoriais Lopatynskį ir Banderą. Melnykas nesutiko, todėl banderininkai Krokuvoje vas. 10 d. sušaukė savo "tautos kongresą", kuris išrinko savo Providą ir Banderą paskyrė "tautos vadu". Nacionalistų organizacija, reiškia, suskilo į du sparnu, ir jauniai net savo "slaptą" teroristinę policiją sudarė. Netrukus visose ukrainiečių kolonijose Vokietijoje ir okupuotoje Lenkijoje pasireiškė aštri Melnyko - Banderos pasekėjų kova.

Įdomu peržvelgti Stalino elgesį su okupuotais Galicijoje ukrainiečiais. Sostinėn Lvovan rusai įsibrovė 1940 m. rugp. 22 d. Ukrainiečiai paskubomis sudarė 20 asmenų komitetą ir sudarė 7 asmenų delegaciją pasitarti su Sovietų generolu Ivanovu. Šis pasiuntė pas komisarą "ukrainietį" Miščionką. Delegacija teprašė nekliudyti veikti lenkų leistai Prosvit švietimo draugijai bei nepersekioti unijatų Bažnyčios. Besitariant bolševikai puolė ukrainiečių dienraščio Dilo redakciją, štabą išvaikė ir pradėjo leisti savo Vilna Ukraina ("Laisva" Ukraina). Savaitės bėgyje bolševikai areštavo delegacijos galvą, prof. Levickį, visus jo bendrus ir visą komitetą. Jų likimas ir šiandien nežinomas.

Bolševikai tada spalio 22 d. sušaukė Galicijos ukrainiečių "Tautos seimą", kuris lapkr. 10 d. "paprašė" kraštą įjungti Sovietų Ukrainon. Kijevo Verchovna Rada lapkr. 15 d. "džiugiai" prašymą patenkino. Tokiu būdu Rytų Ukraina buvo įjungta Vakarų Maskvos imperijon. Po karo vyresnysis brolis pasiėmė iš Rumunijos ukrainietišką Bukoviną, o iš Vengrijos — Priekarpatų Ukrainą. Tokiu būdu šiandien visa tauta yra apjungta, bet pavergta. Sovietų Ukrainos respublika apima 232,046 kv. km. (1954 m. Chruščevas jai "padovanojo" Krimo pusiasalį) ir turi per 42 milijonus gyventojų.

Hitleris puola Sovietiją

Hitlerio žygis prieš Sovietiją (1941 m. birž. 22 d.) sukėlė ukrainiečių nacionalistų viltis. Vadai, tiesa, nieko gero iš nacių nelaukė, bet šildėsi įsitikinimu, kad vokiečiai ir šį Pasaulinį karą pralaimėsią, kaip pirmąjį. Rytų ir Vidurio Europoje vėl įsiviešpatausianti suirutė, kurioje daugiausiai laimės tas, kuris turės stipriausias ginkluotas pajėgas. Todėl ukrainiečiai nacionalistai visados daug energijos pašvęsdavo kariškiems daliniams telkti ir organizuoti. Jų organizacijos vadovybėje iš 8 narių 6 buvo kariškiai (3 lenkų kalėjimuose sedėję).

Vokiečių karo vadovybė (Wehrmachtas) gavo slaptą Hitlerio įsakymą ruoštis pulti Sovietiją 1940 m. gr. 18 d. (Įsakymas nr. 21). Netrukus pradėjo telkti Vokietijoj ir okupuotoje Lenkijoj gyvenusius rusus bei ukrainiečius. Kaip žinoma, saulei nepatekėjus, birž. 22 d. trys milijonai iki dantų moderniškiausiais ginklais apsiginklavusių vokiečių puolė Sovietiją. Su jais vyko ir visi ukrainiečių nacionalistai, kuriems pavyko patekti į pagelbinę tarnybą. Bandera Krokuvoje birž. 30 d. paskelbė "vidnovlenia ukrainskoi deržavnosti" (ukrainiečių valstybės atnaujinimą). Praeiškimą vėliau pakartojo iš Sovietų išlaisvintame Lvove. Melnykas savo ruožtu liepos 6 d. paprašė Hitlerį leisti organizuoti ukrainiečių armiją, padėti "naujai Europai". Rungtynės tarp dviejų nacionalizmo sparnų, matyti, neaptilo, nes rugp. 30 d. Žitomire galicijietis Kozija nušovė Melnyko Provido direktorių Senyką ir ideologą redaktorių Ciborskį. Banderininkai tačiau sakė, kad čia buvo Sovietų provokatoriaus darbas.

Ukrainos sostinę Kijevą vokiečiai okupavo rugs. 19 d. Bolševikai pirm to išdeportavo Baškirijon (Uftos apylinkėn) veik visą ukrainiečių šviesuomenę. Pavyzdžiui, Mokslo Akademijoj tepaliko 5 profesorius. Apie 4,000 enkavedistai nužudė pakelyje.

Vokiečiai buvo priversti naudotis ir vietos ir atsivežtais ukrainiečiais (ir rusais) okupuotai Ukrainai geriau tvarkyti. Pavyzdžiui, jų sukurtame General Bezirk Nikolaev buvo 1,900,000 gyventojų, o jiems tvarkyti vokiečiai teturėjo tik apie 300 visokių pareigūnų. Visokiomis priemonėmis su vokiečiais Ukrainon atvykę uk-

(Tęsinys 4-me pusl.)

BEACON RESTAURANT
From a meal to a snack for every member of the family. Specializing BAR-B-Q ribs & chicken. Fish dinners on Fri. Special Sunday Dinners. Open daily till 1:30 A. M. Fri. & Sat. all night.
3207 W. 63rd St. — HE 4-5990.

FLY - AWAY
Pigeon and Bird Repellent.
Repels Pigeons, Starlings, Sparrows, etc. Will not injure birds, is non-toxic and humane. Fly-Away has been tested and proved, is weather proof, long lasting and economical to use. Fly-Away is guaranteed to repel Pigeons, Birds, etc. If used as directed. Fly-Away can be easily applied as it is shipped to you in a self-applicating collapsible aluminum tube. $2.49 per tube, plus 31c. postage. One tube covers 25 lineal feet. Absolute Satisfaction Guaranteed. Manufactured and Distributed by
FLY-AWAY, INC.
104 Mass. Ave., Arlington, Mass.
Dept. A F
Jobbers and Distrubutors Wanted.

AIR PORT TOY & HOBBY CENTER
Full Line Grum Bacher Art Supplies
Tile Kits & Supplies. — Gifts for any occasion for children of all ages. Games & Puzzles.
TOYS & HOBBIES
Open daily & sat. 9-6. Mon. & Fri. 9-9.
5636 W. 63rd St. — PO 7-5685

GRILLS PET SUPPLIES
A Complete Pet Supply House
Parakeets — Canaries — Cages "Birdie Hotel' — Tropical Fish & Aquariums — Accesories Repair — Turtles — Hamsters — Chameleons. Food & Accesories for all pets. Daily 9-6 Mon. & Thurs. 9-9. Fri. 9-7:30
7113 S. Western. — PR 6-7370

MC NICOLAS PLBG. CO.
Plumbing Contractors.
Specializing in Remodeling, Hot Water Heaters — Flood Control. Licensed — Bonded — Insured. All work fully guaranteed Residential — Commercial — Institutional.
6900 S. KEDVALE. LU 5-9066.

NAUMĖ LIŪNAITĖ

MIELI LIETUVIAI!

Mes, trys Lietuvos dukros — aš, Naumė ir mano draugės Augė ir Skardė — senai ir ilgai gyvenę, bet nepasenę, buvę išvietintos, ilgai ir plačiai klajoję, pastangomis Nado Rastenio, pasiekėme lietuviškąją Čikagą ir viešime "Naujienose".

Mes norime atvykti į jūsų namučius ir papasakoti jums savo šiurpulingus pergyvenimus senovės tremtyje. Iš mūsų sužinosite apie tais laikais esantį Bangpūčio dvarą Baltijos dugne, malonią Ravinę, geruosius Ardėnus, mūsų gimtinę — Žvyrynę, tų laikų Lietuvą ir didingas "Trijų Rožių Šventės" apeigas.

Mūsų kelionė į jūsų namučius, buvusi $5.00, dabar tik $3.00. Prisiųsdami ar sumokėdami "Naujienoms", 1739 So. Halsted St., Chicago 8, Ill., leisite mums atvykti ir viešėti pas jus.

Iki mielo pasimatymo,

NAUMĖ LIŪNAITĖ.

COSMOS TRAVEL BUREAU
skelbia
1961 EKSKURSIJAS Į LIETUVĄ
Apžiūrėk miestus — Aplankyk gimines.
Specialinės grupinės ekskursijos ruošiamos lėktuvais arba laivais.

Speciali kelionė su M. S. BATORY Į LENINGRADĄ
Liepos 11 — 1961

Vietų skaičius ribotas
Reikia rezervuotis iš anksto

Mes taip pat padedam atkeliauti jūsų giminėms iš USSR

Smulkesnių ir pilnesnių informacijų rašykite arba skambinkite
COSMOS TRAVEL BUREAU, INC.
45 W. 45 St.,
New York 36, N. Y.
Tel.: Circle 5-7711

DIENŲ SKEVELDROS

(Atkelta iš 1-mo pusl.)

Pasakojamojoje tautosakoje suklasifikuotos pasakos, sakmės, legendos, oracijos, raudos. Dainuojamojoje — surūšiuotos dainos ir dainuojamosios pasakos. Smulkiojoje — mįslės, patarlės ir priežodžiai. Tikėjimuose nagrinėjama: dievai ir dvasios. Papročių skyriuje nagrinėjami įvairių švenčių bei įvykių papročiai. Pabaigoje trumpai apžvelgiami kai kurie svetimtaučiai ir lietuviai žymesnieji tautosakininkai.

"L. L." I dalį paruošė Domas Velička.

"Lietuvių Literatūrą" (visas 4 dalis) finansavo Marija ir (inž.) Antanas Rudžiai. Ar ne "Exegi monumentum"...?!

Visi vadovėliai įrišti kietais viršeliais, stambūs aukštyn ir platyn (III dalis — 411 psl., IV d. — 430 psl., II dalis — 621 psl.), ir kiekvieno kaina $5. (su persiuntimu).

Užsakymus ir pinigines perlaidas siųsti: *Vadovėlių Leidimo Komisija*, 5620 So. Claremont Ave., Chicago 36, Ill.

4.

Visos priemonės ir būdai paruošta. Tik, anot (Didžiojo) Martyno. "Braliai, Seserys, imkiet mani ir skaitykiet, ir tatai skaitydami permanykiet..."

Kitais žodžiais tariant, žinių šaltinių nestinga, bet ar pas lietuvius tėvus susiras... l-i-e-t-u-v-i-ų vaikų?!

Kiekvienos "L. L." dalies po 1000 egz. Kaip greit išpirks?!

5.

Lenkų Instytut Historyezny im. Gen. Sikorskiego išleido anglų kalba dokumentų apie lenkų - sovietų santykius 1939 -1943 m. rinkinį. Ten, be kita ko, atpasakojama anglų - lenkų slaptas pasitarimas Chequerse 1942.4.26. Iš anglų pusės dalyvavo Churchill, anglų ambasadorius Maskvoje Cripps, Artimųjų Rytų reikalams ministras Casey, karo reikalų vice-min. Duncan Sandys.

Cripps pranešė, kad Stalinas geidžia Pabaltijo valstybių (Lietuvos, Latvijos ir Estijos). Kai gen. Sikorski oponavo, ans įsiterpė su savo nusistebėjimu, kodėl lenkai jaudinasi lietuvių problema. Churchill reikalą sprendė dar biznieriškiau: — atiduokite, nes Stalino erzinimas mums (t. y. Vakarų sąjungininkams) nenaudingas!

Po ilgų bergždžių diskusijų Cripps vėl įsiterpė. Esą jau 1939 m. vasarą reikėję "Pabaltijo *principas*" (!) paaukoti Stalinui, tada ans nebūt ėjęs į suokalbį su Hitleriu.

Reikia manyti, kad dokumentų rinkinys jau pasiekė New Yorką, N. Y. Gal kas tą dokumentą ištisai išverstų ir paskelbtų, nesgi... historia est magistra vitae. *J. Cicėnas*

DU KARAI...

(Tęsinys iš 1-mo pusl.)

ja pasidarė svarbus nacionalizmui ramstis ir išauklėjo visų gerbtą vadą, metropolitą Šeptickį, nors dauguma nacionalistinių vadų buvo aitrūs "antiklerikalai".

Rusų revoliucija

Carui sosto atsisakius (1917 m.), ukrainiečių kairė (socialdemokratų ir socialrevoliucionierių partijos) balandyje Kijeve suorganizavo Centralinę Radą (Tarybą), kuri, bolševikams teisėtą rusų demokratinę vyriausybę Petrograde išvaikius, 1918 m. sausio mėn. paskelbė nepriklausomą Ukrainos valstybę. Tikslu priversti bolševikus pasirašyti Lietuvių Brastos sutartį, vokiečių militaristai okupavo Ukrainą ir 1918 m. vasario mėn. Radą išvaikė. Mūsų Voldemaras buvo šios Rados taikos delegacijos narys Lietuvių Brastos derybose.

Vokiečiai Rados vieton įstatė dvarponį Skoropadskį, kuris sakėsi esąs ainys Žaparožės kazokų vadų etmonų. Karą pralaimėję, vokiečiai 1918 m. lapkričio mėn. buvo priversti derlingą Ukrainą apleisti. Su jais išvyko ir Skoropadskis su pasekėjais. Jis apsigyveno Berlyne ir sukūrė Ukrainska Gromada sąjūdį, turėjusį Hitlerio laikais apie 3,500 pasekėjų, jų tarpe žymų filosofą Lypynskį ir istoriką Dorošenką. Kanados ukrainiečiai Edmontone 1939 m. išleido pastarojo "A History of the Ukraine" anglų kalba. Hromada skelbė, kad ukrainiečiai esą "gryni arijai". Tačiau, skoropadskininkai siekė ne tiek etnografinės kiek geografinės Ukainos.

Skoropadskio vietoje Kijeve iškopė Ukrainska Narodna Respublika, kurios vadu ir ramsčiu netrukus iškilo gen. Simanas Petliura (gimęs 1872 m.). Respublikos vyriausybė save vadino Direktorija (Provid) ir išsilaikė du metu (1918-1920), nors smogė savi ir rusai bolševikai, "baltieji" generolai Denikinas ir Vrangelis (jie siekė Ukrainą vėl "nedalomon Rusijon" įjungti), ir Lenkija, kuri norėjo Ukrainos iki Dniepro (taip vadinamą "dešinį krantą", senovėje priklausiusį Lietuvos Kunigaikštijai). Direktorija buvo persilpna atsikirsti ir patikrinti taiką bei ramybę, kurios taip norėjo ukrainietiškoji valstietiškoji liaudis. Petliūra į galą buvo priverstas, tikslu gauti lenkų kariškos paramos, Galicijos išsižadėjimu, susitarti su Lenkija. Tautininkų rateliuose Petliūra šitokiu žygiu save susikompromitavo, nes Galicijoje ukrainiečiai buvo sukūrę savą Vakarų Ukrainos vyriausybę, kurią smaugė lenkų gen. Hallerio legionai.

Karinė lenkų parama ir šiaip atpuolė, kada lenkai Rygoje 1920 m. pasirašė taikos sutartį su Maskva. Direktorija ir Petliūros pulkai, bolševikų spiriami, buvo priversti persikelti ir nusiginkluoti Lenkijoje. Pulk. Tiutiunnykas 1921 m. spalio mėn. dar bandė įsiveržti Sovietų Ukrainon ir įžiebti sukilimą, bet nepavyko. Petliūra Lenkijoj negalėjo ilgai gyventi, nes akis badė žiaurus lenkų slopinimas ukrainiečių Galicijoje. Jis išvyko Prancūzijon ir čia jį gatvėje nudėjo žydas Švarcvartas (1925 m.), menamai keršydamas už pogromus Ukrainoje.

Direktorijos šalininkų dauguma buvo socialdemokratai ir socialrevoliucionieriai. Vieni vadai apsigyveno Varšuvoje, kiti Prancūzijoj ar Rumunijoje. Po Petliūros mirties vadu išrinktas istorikas Livyckis, kuris su ministeriu Smal-Stockiu (dabar esančiu Amerikoje) gyveno Varšuvoje. Premjeras Prokopovičius ir užs. reikalų ministeris Šulgin apsigyveno Paryžiuje.

II Pasaulinis karas

II Psauliniam karui prasidėjus Livyckis ir Smal-Stockis norėjo prasišalinti Rumunijon, bet bolševikai jau buvo nukirtę kelius per Galiciją. Jie grįžo Varšuvon ir pasidavė naciams, kurie Direktorijos sąjūdį visai uždarė. Tačiau, leido pasekėjams važinėti po Lenkiją, kad sudarytų savotišką rakštį lenkų nacionalizmui. Paryžių okupavę, naciai Šulginą pasiuntė į kacetą, o Prokopovičius pirm to mirė. Taip šis sąjūdis ir sudilo.

Direktorijai persikėlus į užsienio tremtį, Rytų Ukrainą per 20 metų (1920-1941) valdė Maskva žinomu melo principu "tautinis pavidalas, socialistinis turinys".

Praktikoje Sovietų Ukraina buvo ne neprkilausoma respublika, bet vyresniojo brolio vergas. Per keletą metų pradžioje, tiesa, leista "ukrainietintis". Bet 1930 metais istorikas prof. Hruševskis buvo pašalintas iš pareigų Kijevo u-te, o 1933 metais uždaryta jo redaguojamas istorijos žurnalas Ukrajina. Įdomu, kad nukentėjo ir tikras marksistas istorikas ukrainietis Javorskis. Stalinas pradėjo savo nuožmų kolchozinimą, kuris ypač sunkino pasiturinčių ukrainiečių valstiečių likimą. Sakoma, jų badu išmarinta apie 3 milijonai, o nesuskaityti milijonai pamatė Sibirą. Ukrainiečių šviesuomenė buvo išskersta 1937-1938 m. valymų laike, kur uoliu dalyviu buvo ir "ukrainietis" Chruščevas.

Lenkų legionieriams pasmaugus nepriklausomąją Vakarų Ukrainos respubliką Galicijoje, ukrainiečių tautinis sąjūdis Lenkijos valstybėje čmė veikti ir teisėtai ir iš pogrindžio. Teisėtai buvo sukurta Ukrainska Nacionalna Demokratične Organizacija, kuri dalyvaudavo seimo rinkimuose ir tautos reikalus gynė parlamentinėmis priemonėmis. Pogrindį suorganizavo kariškiai ir studentai. Pagrindu buvo pulk. Konovaleco Petliūros kariuomenėje veikę Sičovi Strelci (Sičės šauliai), kurie Galicijoje demobilizavosi. Jie sukūrė pogrindžio Ukrainska Viiskova organizaciją, nes lenkai su jais (ir visais ukrainiečiais, bendrai) elgėsi kaip su valstybės posūniais.

Pavyzdžiui, nenoriai priimdvao ukrainiečių jaunimą į savo valstybinius universitetus. Todėl, aukštiems mokslams eiti, buvo suorganizuotas Lvove slaptas pogrindžio universitetas. Jo, ir kitų mokyklų, ukrainiečiai studentai susibūrė į slaptą Sojuzą Ukrainskoi Nacionalističnoi Molodi. Abi pogrindžio organizacijos 1929 metais apsijungė į Organizaciją Ukrainskych Nacionalistiv (O UN), kuriai aštuonerius metus vadovavo pulk. Konovalecas, padedamas 8 narių Direktorijos (Provido). Jį gatvėje nužudė, spėjama, tyčiomis prisėlintas Sovietų šnipas (1938 m. geg. 23 d.) — II Pasaulinio karo išvakarėse. Organizacija Paryžiuje leido organą Ukrainske Slovo, kurį redagavo sąjūdžio ideologas Ciborskis.

Nacionalistų ideologija

Ideologiniai organizacija linko toms fašistinėms ir nacinėms idėjoms, kurios tautą statė virš visko: virš Dievo ir žmogaus įstatymų, o sąjūdžiui vesti reikalavo visų klausomo vado. Organizacija todėl siekė apjungti visą tautinį sąjūdį po savo sparnu. Antrame jos kongrese (Romoje, 1939 m. rugp.) pasireiškė kova tarp Konovaleco įvardintojo vado Melnyko ir iškilusio naujo, Banderos. Tai buvo kova "senių" ir "jaunių'.

1938 m. spalio mėn. Vakarų Europos vadai Čekoslovakiją paveda Hitleriui draskyti ir ukrainiečiai pasinaudojo proga ruošti Priekarpatų kraštą branduoliu būsimai nepriklausomai valstybei. Hitleriui 1939 m. kovo mėn. Čekoslovakiją sau pasigrobus, jis, prieš ukrainiečių norus bei viltis Priekarpatų Ukrainą atidavė vengrams, nors čia buvo paskelbta nepriklausoma valstybė su dvaiškiu Vološinu prezidentu.

To nežiūrint, vienas Provi-

(Tęsinys 3-me psl.)

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materiolų.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET — Tel.: VICTORY 2-1272

STANLEY LITWINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

DU KARAI...

(Atkelta iš 3 psl.)

rainiečiai nacionalistai veikė apie 20 mėnesių. Bet vaisiai, rodos, buvo menki.

Vokiečiai be sveikos politikos

Visų pirma kliudė nacių beprotiškas nusistatymas (kuriam Wehrmachtas priešindavosi) laikyti slavus "gyvuliais". Pavyzdžiui, kai Žitomire 1941 m. lapk. 21 d. ukrainiečiai suruošė 20 metų sukakties minėjimą Tiutiunyko žygio (1921 m.) Sovietų Ukrainon, vokiečių policija, be niekur nieko, areštavo 20 rengėjų ir juos be teismo sušaudė. Kijeve gr. 12 d. naciai uždarė 2 mėnesiu ėjusį, gerai jų cenzūruojamą nacionalistų dienraštį Ukrainske Slovo (turėjusį apie 50,000 skaitytojų) ir jo vieton ėmė leisti dar labiau cenzūruojamą kitą Slovo, kurio redaktorium paskyrė surusėjusį prof. Šlepą. Jam įsakė skaitytojus teraginti "dirbti, ne politikuoti". 1942 m. vasario mėn. naciai už politinę veiklą sušaudė be teismo ukrainietį nacionalistą Bahažicą ir 40 jo pasekėjų (dauguma buvo jauni medicinos studentai). Tokiu būdu, kliudė nacionalistams, kur tik galėjo.

Okupuotam kraštui valdyti buvo priorganizuota Ortskomendantūrų ir Feldkomendantūrų bei Abwehro įstaigų, kurioms vadovavo vokiečiai, bet daug tarnautojų buvo vietiniai ar su vokiečiais atsisnielkę nacionalistai. Ekonominiams reikalams (kolchozams) buvo suorganizuota landwirtschaftsfuehreriai.

Ukrainiečių nacionalistų, tačiau, nedaug į okupuotą kraštą prasismelkė. Į Kijevą, kaip manoma, atvyko nedaugiau 30 pogrindžiui organizuoti.. Šalia to, nacionalistų dauguma buvo Galicijos žmonės, kurių nuotaikos nesuprato 20 metų po Maskvos santvarka išgyvenusiųjų brolių. Šie turėjo klausimų, kuriems nacionalistai atsakymo neturėjo. Pavyzdžiui, ką daryti su suvisuomenintomis įmonėmis? Net tikybos klausimu buvo kivirčų. Vietiniai nenorėjo atitrūkti nuo Maskvos Patriarcho, galicijiečiai norėjos savos "tautinės", su savu metropolitu, nepriklausomu nuo Patriarcho.

Okupuotiems kraštams vokiečiai teturėjo vieną politiką: čiulpti kiek galima ir tuštinti, kad būtų vietos būsimiems vokiečiams kolonistams. Sovietų kareiviai pradžioje džiugiai šimtais tūkstančių pasiduodavo vokiečiams (pasidavė net Stalino sūnus). Bet nacių SS daliniai aptverdavo belaisvius vielų tvora ir palikdavo plikame lauke Dievo valiai: čia jie badu ir ligomis mirė tūkstančiais. Ukrainiečius, tiesa, jau 1941 m. birž. 16 d. įsakymu liepė išskirti. Panašus įsakymas dėl Pabaltiečių buvo Wehrmachto išleistas rugs. 8 d.

Nenori kolchozų išskirstyti

Daug vokiečiams politiniai kenkė ir nusistatymas kolchozų atžvilgiu. Gal spyrė reikalas gauti kuodaugiausiai mėsos ir javų, todėl kolchozai palikti, kaip buvę, prieš gyventojų aiškų norą. Mat, manyta, kad kolchozus išardant, ūkio našumas staiga krisiąs, tad pasitenkinta padidinti kolchozininkams darželių dydis. Tiesa, pradėta organizuoti "kooperatyviški" landbaugenossenschaftai, bet Ukrainoje jie tepalietė 10% kolchozų ir įspūdžio nedarė.

Miestelėnus nuo vokiečių atkratė pasireiškęs dėl nuožmių rekvizicijų badas. Kitas vietos gyventojams smūgis buvo taip vadinamos Ostarbeiter programos paskelbimas 1942 m. rugs. 21 d. Ta programa virto vietos gyventojų medžiokle ir siuntimu prievarta vergų darbui Vokietijon. Iš Kijevo išdeportuota 10 gyventojų nuošimtis. Iš Žitomiro srities 1943 m. išgabenta 70,000 (6% gyv.), o po to išgaudyta dar 30,000. Viso ukrainiečių ostarbeiterių išvežta apie pusantro milijono.

Žiaurus elgesys su belaisviais, žemės reformos nevykdymas, badas miestuose, ostarbeiterių programa, patriotų šaudymas, kaimų deginimas (dėl partizanų veiklos), neleidimas sudaryti kad ir nekalčiausios tautos atstovybės, operos uždarymas Kijeve, inteligentų persekiojimas, uždraudimas jaunimui mokytis aukštesnėse, kaip ketvirtame pradžios mokyklos skyriuje (išskyrus kai kuriuos amatus ir techniką) — viskas palaipsniui atšaldė ukrainiečius nuo vokiečių. Partizaninį sąjūdį Stalinas įsakė organizuoti 1941 m. liepos mėn. Ukrainoje jis veikė ypač tinkamoje Paliesės juostoje — miškų ir balų krašte, apie 100 mylių pločio ir 400 m. ilgio. Kaudavosi sovietiniai ir nacionalistų pratizanai.

Ukrainiečiams leista ginkluotis

Vokiečiams karą pralaimint, 1942 m. rugpj. mėn. leista ukrainiečiams organizuoti karinius dalinius, vokiškomis uniformomis ir apginklavimu, Hilfswillige vardu. Hitleris asmenišku įsakymu (nr. 46, 1942 m. rugpj. 18 d.) uždraudė juos karo lauke naudoti, bet draudimo Wehrmachtas nepaisė. Galicijoj 1943 m. geg. 4 d. suorganizuota net Schutzstaffelio Divizija, nors pareikalavo apie 12 mėnesių laiko. Apie 10,000 norėjusių įstoti buvo dėl įvairių priežasčių nepriimti. Ties Brody miestu ji buvo mesta į frontą ir turėjo žymių nuostolių. Greta jos organizuota ir II Divizija. Iki 1945 m. bal. 15 d. susitelkė jau 75,000 vyrų Ukrainske Voisko, ženklu pasiėmusi "Gedimino" stulpus, jų vadinamą "trizubą".

Galicijoj 1944 m. birž. mėn. susidarė Ukrainska Holovna Vyzvolna Rada iš 25 atstovų, išrinkusi 8 narių prezidiumą ir pirmininką. Naciai tuojau areštavo keletą, jų tarpe partizanų vadą Borovecą, Melnyką ir Banderą, bet spalio mėn. paleido. Vokietijos Weimare 1945 m. kovo 17 d. susidarė Ukrainiečių Tautinis Komitetas, kuris vėliau gavo Alijantų pripažinimą ir išgelbėjo I Diviziją nuo deportacijos Sovietijon pagrindu, kad čia buvo ne Sovietijos, tik lenkų Galicijos piliečiai.

1944 m. rudenį visa Ukraina jau buvo Sovietų naguose. Maskva tuojau panaikino unijatų Bažnyčią ir priverstinai sumobilizavo visus 18-50 metų amžiaus vyrus. Aštuonetą savaičių palavinus, visi buvo mesti į frontą, tikslu išžudyti kuodaugiau ukrainiečių.

Karo pabaigoje į Vokietiją be ostarbeiterių subėgo apie pusė milijono kitų ukrainiečių. Buvo ir keli šimtai tūkstančių belaisvių. Viso apie du milijonai ukrainiečių. Daugumas buvo atiduota rusams. Visokių pagelbinių dalinių vokiečiai, sakoma, buvo priorganizavę iš ukrainiečių apie 250,000 vyrų. Laiške Bormanui Rytų komisaras Rozenbergas (1944 m. rugpj. 7 d.) gyrėsi, kad suorganizuota milijonas visokių tautų legionierių ir savanorių, ir kad Rytai davė apie 2 milijonus ostarbeiterių.

Naciai net buvo leidę rusams (gen. Vlasovui Čekoslovakijoj) organizuoti Komitetą Osvoboždenije Narodov Rossiji (1944 m. lapkr. 14 d.) ir Rosiskaja Osvoboditelnają Armiją. Įdomu, kad šios armijos I divizijos vadu buvo ukrainietis gen. Buniavičius. Vlasovui iki 1941 m. sausio mėn. pavyko sutelkti 300,000 vyrų. Naciai nemokėjo jais pasinaudoti, nes puolė Sovietiją jokiais sveikais politiniais principais neapsirūpinę.

Plati literatūra

Tokiu būdu, nei I nei II Pasauliniai karai nesuteikė ukrainiečiams nepriklausomos valstybės. Bet 1917-1945 metų įvykiams ir veiklai jie turi labai apsčiai literatūros — kur kas gausesnės, negu lietuviai apie savo tolygų laiko tarpsnį. Jie turi jos daugiau ir anglų kalba. Be aukščiau išvardintų veikalų, W. H. Chamberlin 1944 metais yra parašęs "The Ukraine: A Submerged Nation", o prof. Clarence A. Manning 1953 metais parašė "Ukraine Under the Soviets". Kol kas mes neturime nei lietuvių, nei anglų kalba išsamaus istorinio veikalo apie Lietuvą Sovietų okupacijoje.

Mokslo žinios

Mirties spinduliai žada žmonėms gersnį gyvenimą

Neseniai Washingtone įvykusiame Kongreso komiteto atominės energijos reikalams posėdyje pranešimus padarė visa eilė mokslininkų, parodydami kaip pats pragaištingiausias žmogaus išradimas — atomų suskaldymas vis labiau pradedamas sėkmingai panaudoti žmogaus geresniam gyvenimui ateityje pasiekti. Tai buvo pirmas toks pranešimas nuo 1956 metų apie progresą, pasiektą eksperimentuojant su radiacija biologijos ir agrikultūros srityse.

Biologas Dr. Seymour Shapiro pranešė apie Brookhaveno nacionalinėje labaratorijoje radiacijos priemonėmis pasiektus pakitimus arba mutacijas augaluose, pradedant Michigano pupomis, baigiant Connecticut'o karnacijomis, padarant augalus atsparius augalų ligoms ir duodančius nepaprastai didelius derlius.

Dr. Allyn Seymour, iš Washingtono universiteto, pranešė apie radžio izotopų (radiumo) naudojimą tiriant augalų ir gyvulių gyvenimą gėlame ir jūrų vandenyje. Jo nuomone, vėžio problemos išsprendimo reikia ieškoti tame fakte, kad vėžio ligos visiškai nėra vandens gyvūnuose.

Radiacijos pagalba pasiektos pupelių nutacijos jau davė Michigano farmeriams visai naują rūšį, kuri iš vijoklių pavirto krūminėmis, anksčiau nunoksta, duoda daug didesnį derlių, yra atspari trims svarbioms pupelių ligoms, ir per vienus metus Michigano farmeriams davė $4,500,000 daugiau pajamų.

Radžio spinduliais "apšaudytos" avižos davė naują, genetiškai pakeistą veislę, kuri yra atspari svarbiausiai avižų ligai — rūdijimui.

Be to, su pagalba radiacijos, vadinamos mikrochirurgija, atsparumas rūdijimo ligai iš laukinių žolių perkeltas kviečiams.

Šiaurinėje Karolinoje (North Carolina) radiacija padėjo gauti naują žemės riešutų (peanuts) rūšį, kuri turi kietą kevalą ir tokiu būdu nebesusigadina riešutus kasant ir rūšiuojant mašinomis. Naujieji riešutai, be to, yra atsparūs ligoms.

Dar vienas įdomus atradimas padarytas, būtent, kad mutacijos būdu galima pietinius augalus aklimatizuoti mažiausiai per 1,000 mylių toliau šiaurėje. Pavyzdžiui, gėlės, kurios niekada nežydėjo toliau į šiaurę nuo Floridos, mutacijos pagalba dabar žydi North Carolinoje. Bus daromi panašūs bandymai mutacijos pagalba gauti naujas maistinių augalų rūšis, kurios duotų derlių daug toliau šiaurėje.

Be to, daromi sėkmingi bandymai su maisto augalais ir gyvuliais jūrose.

J. Pr.

PERDIDELIS SVORIS - PAVOJUS GYVYBEI

Vienas iš pagrindinių sveikatos dalykų šiame krašte yra valgymo normos kontroliavimas. Čia šiuo laiku yra didelis maisto perteklius ir per tai nukenčia žmonių sveikata. Apskaičiuojama, kad per metus žmogus sunaudoja 1,488 svarus maisto. 48 milijonai Amerikos gyventojų turi perdidelį kūno svorį. Darant tyrinėjimus rasta, kad Amerikos gyventojas sunaudoja 3,000 kalorijų, o turėtų užtekti 2,300.

Svorio perteklius sudaro pavojų susirgti diabetu (cukrine liga), arterijų ligomis, širdies atakomis. Riebalų gausumas kūne žaloja arterijas, veda prie koronarinių (vainikinių kraujagyslių) ligų bei didina kraujuje cholesterolį. Perdidelis kūno svoris taip apsunkina širdies veikimą, kaip kad mažo automobilio motoras, kuris turi vežti didelės mašinos vežimą.

Norintieji numesti savo perdidelį svorį turi labai rimtai kovoti su pagunda valgyti tai, kas kenksminga, kas didina svorį. Daugelis naudoja 900 kalorijų vien skysčiais. Blogai, kad jie neįstengia savęs kontroliuoti, tai yra nemažina kalorijų kiekio valgydami.

Amerikiečių didžiausias žudikas yra koronarinių arterijų ligos, kūrių priskaitoma daugiau nei pusė visų širdies ligų, ir jos nuvaro į kapus 500,000 žmonių per metus.

Nuostabi substancija yra cholesterolis, kurį gamina kepenys ir kuris reikalingas, tarp kita ko, žmogaus smegenų cėlėms sudaryti. Kraujas išnešiodamas per kūną proteino riebalų molekules, kartu išnešioja ir cholesterolį. Riebalai skysty tirpsta, o cholesterolis netirpsta ir negali būti kūno sunaikintas. Kai proteinas ir riebalai perdega, cholesterolis pasilieka. Jis sustoja koronarinėje arterijoje, prilipdamas prie vidaus sienelių. Depozitas eina vis didyn, arterijos užsikemša ir kraujas nebegali praeiti. Arterijos gali būti fatališkai sužalotos ar plyšti, gali įvykti širdies ataka.

Paprastai kepenys pagamina cholesterol. tiek, kiek žmogaus kūnui reikalinga. Kiaušiniai ir kitas maistas turi ir cholesterolio. Naudojant normaliais kiekiais, jis nėra kenksmingas, — kenksmingas yra riebus maistas.

Pastebėta, kad karo metu, kai riebalų kiekis gyventojams buvo sumažintas, sumažėjo ir mirimų skaičius nuo koronarinių ligų. Riebalų kiekiui krašte padaugėjus, padaugėjo ir mirimų skaičius nuo minėtų širdies ligų.

Mokslininkų pastebėta, kad naudojant daugiau gyvulinių riebalų ir cholesterolio kiekis kraujuje padaugėja, gi naudojant daugiau augalinių riebalų, cholesterolio kiekis kraujuje nedaugėja.

Pienas yra labai naudingas maistas, tik turėtų būti jame nedaugiau 2% riebumo

Sakoma, kad niekas negali tikrai nustatyti ryšį tarp cholesterolio ir širdies ligų, bet išvados daromos iš daktarų patyrimų su ligoniais.

Daktarai padėtį išaiškina ir iš dalies gali nuspėti ateitį, kai sužino žmogaus svorį, patikrina kraujo spaudimą, paskaito elektrokardiogramą ir sužino kraujuje kiekį miligramų cholesterolio. Cholesterolio kiekis kraujuje laikomas perdideliu, kai yra per 230.

Buvo daryti tyrimai su japonais, gyvenančiais Japonijoje, Havajuose bei Kalifornijoje. Japonijoje gyvenantieji valgo daugiausia ryžius, žuvį, daržoves ir gauna 13% kalorijų iš riebalų. Cholesterolio kiekis 160. Havajuose gyvenantieji valgo mėsą, kiaušinius, pieno produktus. Gauna 32% kalorijų iš riebalų. Cholesterolio kiekis kraujuje 223 mil. Los Angeles gyvenančiųjų valgis amerikoniškas: 40% kalorijų gauna iš riebaus maisto ir cholesterolio kiekis 248 miligramai. Vienai širdies atakai Japonijoje, Havajuose pasitaiko 4 širdies atakos, o Los Angeles — 10 atakų. Tai reiškia, kad Havajuose širdies atakų yra 4 kartus daugiau, o Los Angeles — net 10 kartų daugiau negu Japonijoje.

Kiti mokslininkai bei daktarai sako, kad be šitų priežasčių širdies ligas sukelia dar pervargimas, persidirbimas, rūkymas, fiziškas neveiklumas.

Yra toks valgymo pavyzdys. Rytą anksti atsikėlus pamažu suvalgyti pusryčius — pusę grapefruito, sausų javų, bent kaip paruoštų, (sereals) su liesiu (nugraibytu) pienu, pakepintos duonos be sviesto, uogienės bei kavos.

Priešpiečiai siūlomi labai kuklūs: sardinių sumuštinis,

(Nukelta į 7 psl.)

Now at GLASER'S

here is the FINEST, top quality automatic washer we have ever offered ... at

SO LOW A PRICE!

It's the new 1961 Model A34

SPEED QUEEN

with full choice of cycles to wash ALL FABRICS exactly right

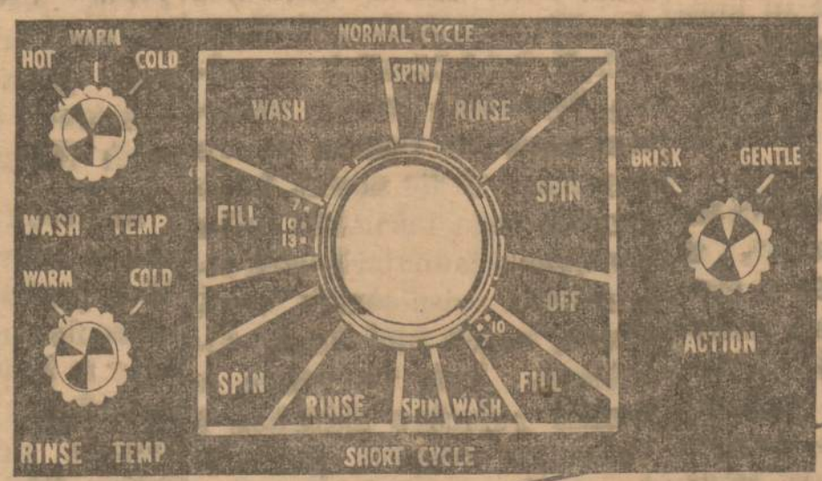

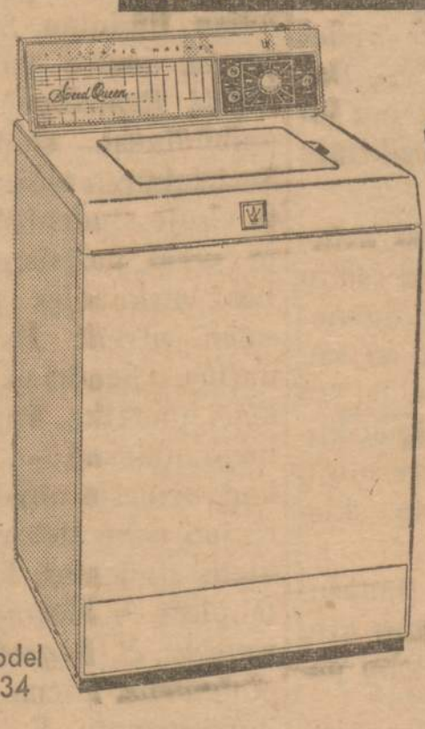

Model A34

$ 228.88

- Beautiful, "out-of-this-world" Styling
- Lighted Control Panel
- 2 Speed — Brisk and Gentle
- 2 Cycle — Normal and Short
- Water Temperature Selection
- 4-way Lint and Grit Removal System
- Transmission guaranteed 5 years
- Smooth, Fluid Drive

Please ask for your Salesman Leo Algminas

GLASER'S FURNITURE & APPLIANCE CO.

5115-5123 So. Kedzie Ave. PRospect 6-1790

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS

MŪSŲ ŽINGSNIAI

Leidžia Santara ir Samb! Šviesa Chicagoje.
Redaguoja Rita Kavolienė
Medžiagą siųsti: 622 Nicholas St., Defiance, Ohio

4 METAI NR. 16 (131)

VYTAUTAS KAVOLIS

GENERACIJŲ TIKROVĖ

Prieš kalbėdami apie konkrečias generacijas, turime iškelti bendresnį klausimą: kiek generacija yra reali? Net ir jeigu jaunoji karta atneša ką nauja, ar ji atneša kaip karta, ar kaip bendresnės dvasios nejungiami atskiri individai?

Ar yra, kitais žodžiais, sistemiškų skirtumų, kurie vieną kartą atskirtų nuo kitos?

Šiam klausimui atsakyti beveik pakaktų palyginti šiandieninius Amerikos studentus su tais, kurie garsėjo prieš 25 metus. Rašydamas apie šiandienį studentą, niekas knygoms ar straipsniams nebeduoda vardų kaip "Revolt on the Campus" — tokiu vardu buvo išleista knyga apie studentų judėjimą 1930 m. dekadoje —, bet kalbama apie "The Silent Generation". 1935 m., esą, 175,000 koledžo studentų išėję streikan, manifestuodami už taiką. Šiandien tokio masto fenomenas sunkiai ir įsivaizduojamas. Anuo laikotarpiu studentai buvo socialiniai ir politiniai radikalūs, dabar greičiau linksta būti, gana nuosaikiai, konservatyvūs. Tada jie veržėsi kovoti, dabar jų konservatizmas yra palyginti apatiškas. (Plg. R. K. Goldsen *et al*, *What College Students Think*, 1960).

Kalbėdamas apie lietuvių intelektualines generacijas, aš savo metu (kažkuriose iš santariečių studijų dienų) atskyriau jų keturias: 1. dirvos purentojų generaciją, veikusią apie 1885 m., kurios bandyta paprasčiausiais būdais tautinį susipratimą apskritai pažadinti; 2. apie 1910 m. veikusią pagrindų statytojų generaciją, ieškojusią viską apimančių tautinių, religinių ar socialinių sistemų, kuriomis remti visos tautos ateities kūrybą; 3. individualistinę generaciją, būdingą Nepriklausomai Lietuvai; ir 4. klausiančiąją generaciją — dabartinę —, su kurios atėjimu ligšiolinį afirmacijos dominavimą mūsų intelektualiniame gyvenime yra pakeitęs klausimų kėlimo, bet ne standartizuotų atsakymų siūlymo, polinkis. (Ateitininkuose iki šiandien išlikusi 1910 m. dvasia, o santariečiai reiškia dvasią tos generacijos, kurios jie buvo sukurti).

Iš kur kyla būdingieji generacijų skirtumai? Gal ypač vertos paminėti dvi aplinkybės:

1. Brendimo laikotarpio svarbiosios savybės. Depresijos laikotarpiu brendusi Amerikos studentų generacija buvo radikalesnė negu dabartinė, gerovės laikotarpiu brendusi. Tautinio atgimimo laikų lietuviškosios generacijos buvo labiau entuziastiškos veikti, išeivijoje brendusiems daug kas yra pasidarę neaišku, ir todėl veikimui nebėra impulso. (Galima būtų manyti, kad ši generacija turėtų būti labai problematiška, nes juk kultūrų susidūrimo pergyvenimas turėtų kelti begales žmogiškųjų problemų. Bet ji problemom susidomėjimo nerodo. Gali būti, kad jos problemos tikrumoje tokios didelės, kad ji negalėtų jų pakelti, jeigu jas sąmoningai suvoktų. Todėl ji nesąmoningai, saugodama save, ignoruoja savo problemas — ir lieka žmogiškai sekli).

2. Vadovaujantys asmenys. Kiekviena generacija turi savo herojus, ir, nors generacijos charakteris, suformuotas jos bendrųjų pergyvenimų, apsprendžia, kas bus jos herojais, pasirinktieji herojai irgi formuoja generacijos veidą. Tie, kurie buvo dievai Vokietijos stovyklose atėjusiems į lietuviškąjį intelektualinį gyvenimą, šiandienių žmonių pergyvenimams jau palieka atokūs ir svetimi. O tie poetai, kurie daugiau negu kurie kiti kalba šios dienos jaunajai kartai, senesniosios visuomenės visai, atrodo, negali būti kitaip suvokiami, kaip tik piktos ir kvailos pajuokos objektais.*) Vokietijos stovyklų generacijos nariams politiniai vadai turėjo didelės reikšmės. Dabartinei generacijai jie jau jokios formuojančios reikšmės nebeturi.

Brendimo laikotarpio svarbiosios savybės ir generacijų vadai paaiškina, kodėl jaunoji generacija gali ateiti su sau būdingu veidu ir įnašu. Ją yra formavusios bendros jėgos, kurios ją išskiria nuo vyresniųjų generacijų, suformuotų skirtingų jėgų.

Generacijų vidinis panašumas ir skirtingumas nuo kitų generacijų suteikia svarbų pagrindą *bendruomenės integracijai*. Kiekviena bendruomenė yra pasidalinusi į dvasinius sambūrius, kuriuos pas mus priimta vadinti ideologijomis. Tokie sąjūdžiai, jeigu jų niekas tarpusavyje neriša, bendruomenę skaldo. Normaliomis aplinkybėmis juos tačiau riša kai kurios bendros vertybės, pvz. nacionalizmas. Kitas rišantis principas yra generacijų panašumai, kurie nusidriekia skersai per visas ideologijas ir dvasines grupes. Ideologijos išskaido žmones pagal sąmoningai suformuotus principus, generacijos juos suriša pagal bendrą pergyvenimo psichologiją. *Tikime* skirtingai pagal savo ideologijas, bet *pergyvename* kartu su savąja generacija.

Ideologija yra labiau paviršutinis dalykas, vidinis pasąmoninis pergyvenimas turi gilesnes šaknis žmogiškosios asmenybės sąrangoje. Todėl kartų panašumai dažnai savo svarba viršija ideologijų skirtingumus. Dažnai lengviau susikalbėti su savos generacijos skirtingų pažiūrų žmogumi, negu su kitos generacijos "bendraminčiu". Tai ypač ryšku kartose, kurios savyje surištos dramatiškais pergyvenimais, ir jais ypač radikaliai atskirtos nuo kitų generacijų.

*) Be abejo, yra didžiai sveikintinas dalykas, kad mūsiškė spauda suteikia galimybės patenkinti pareikalavimams tų, kurie jaučiasi priversti nenurimti viešai neatskleidę visų savo neišmanymo užkulisių. Su tikru įdomumu buvo galima pastebėti, kad paskutiniuoju laiku laikraščiuose pradedami atskleidinėti jau ir rašančiųjų žmonių protiniai bei estetinio išsilavinimo trūkumai. Reikia laukti ir tikėtis, kad, žmonoms galutinai įkyrėjus, ateis eilė "literatūros kritikams" spaudoje išnagrinėti ir savo vaikų ribotumus. Mūsų visuomeninės patologijos nustatymui tokie dalykai būtų itin vertingi.

DARBAI IR ŽYGIAI

The New York Times balandžio 19 d. pranešė, kad šią vasarą Spoleto, Italijoje rengiamame filmų festivalyje dalyvaus ir *Jonas Mekas*, su savo pastatyta filma "Guns of the Trees," kuri charakterizuojama kaip "avangardiška drama apie jaunus newyorkiečius, vykstanti daugiausia Greenwich Village".

Santariečių renginys studijų dienos New Yorke balandžio 15 d. pavirto to vieno skyriaus didesniu susirinkimu, nes Bostono ir Philadelphijos atstovai neatsilankė. Pesimistiškoj nuotaikoje pradėtą susirinkimą toliau liūdnino Studentų Sąjungos centro valdybos narė *Nijolė Remeikytė*, vaizdžiai apibūdinusi... studento šešėlį. Susirinkimui tačiau ėmė gelbėti visoje studentiškoje veikloje gerai pažįstamos aplinkybės: atskubėjęs pietų metas salėn atvedė išsimiegojusius narius, o bendri užkandžiai pakėlė nuotaiką. Popietinė dalis buvo našesnė — ypač todėl, kad dėmesio objektas pasidarė jau nebe lietuvis, o amerikietis studentas, kurio portretą piešė *J. Mačiūnas, T. Sperauskas, R. Legeckis ir R. Naginionienė*. Diena buvo baigta improvizuotu *V. Gegevičiūtės* pašnekesiu apie santarietiškąsias dorybes bei jų stoką. (Reikia priedo pastebėti, kad vietos savaitraščiui *Vienybei* vis "nesiseka" išspausdinti tikrų informacijų apie Santaros - Šviesos Federacijos darbus. Tur būt, pagal posakį: faktas laisvas, nuomonė šventa).

Clevelando santariečiams ir svečiams Vytautas Kavolis balandžio 22 d. kalbėjo apie naujuosius lietuvių poetus. Ypač didelio dėmesio susilaukė "Neornamentuotos kalbos generacija", kurios įvairios temos buvo nagrinėtos pašnekesy ir kilusiose ilgokose diskusijose.

Šį šeštadienį, Clevelande, Čiurlionio Namuose, atidaroma santariečių rengiama *Vytauto Igno* dailės darbų paroda. Paroda tęsis vieną savaitę. Visuomenė kviečiama atsilankyti ir susipažinti su naujais dailininko, neseniai turėjusio savo parodą Baltimorėje, darbais.

Budriko atsargų IŠPARDAVIMAS sumažintomis kainomis

Pirkdami dabar sutaupysite nuo 40% iki 60%.

DABAR JUMS PROGA ĮSIGYTI REIKALINGUS REIKMENIS STEBĖTINAI ŽEMOMIS KAINOMIS

2 gabalų svečių kambario setas už	$88.00
3 gabalų sectional, turtingai apdengtas	$148.00
2 gabalų Kroehler setas vertės $400 už	$229.00
3 gabalų miegamasis vertės $198 už	$89.00
4 gabalų miegamasis vertės $300 už	$149.00
4 gabalų miegamasis vertės $450 už	$249.00
5 dalių dinette setai, rinktinių spalvų	$37.00
7 dalių valgomojo setas	$149.00
9 x 12 vilnoniai kilimai	$39.00
9 x 12 linoleum	$4.95
17 colių portatyvinės televizijos	$89.00
21 colio kabinetinės televizijos	$99.00
21 colio televizijos, radio ir fonografo kombinacija	$198.00

ŠALDYTUVAI, SKALBIAMOS MAŠINOS, EL. SIURBLIAI — SU NUOLAIDOMIS.

BUDRIK FURNITURE

3241 S. Halsted St.

Chicago 8, Ill.

CAlumet 5-7237

Atdara pirmad. ir ketvirtad. vakarais iki 9 val., sekmadieniais 11—5.

Budriko radio programa sekmadieniais iš stoties WHFC, 1450 kil. nuo 2 iki 2:30 val. po pietų.

ANTRASIS PASAULINIS KARAS

Tokiu pavadinimu neseniai Hamiltone pasirodė nauja knyga. Ją parašė ats. karininkas Juozas Vaičeliūnas, gyv. Sudbury, Ont. Tai jau antra to paties autoriaus knyga, liečianti karo mokslo temas. Pirmoji jo knyga buvo parašyta apie didžiuosius karo vadus, pradedant Aleksandru Makedoniečiu ir baigiant Pirmojo Pasaulinio karo didžiaisiais karo vadais. Ši knyga yra skirta nagrinėti karo veiksmus Antrojo Pasaulinio karo metu. 350 psl. knygoje yra paliesti beveik visi svarbesnieji karo veiksmai, strateginiai planai, jų keitimas, kariškos schemos (28) ir 35 iliustracijos, kurių tarpe yra labai retų foto-nuotraukų iš didžiųjų karo vyrų gyvenimo.

Trumpoje recenzijoje negalima viso labai įdomaus knygos turinio atpasakoti, nes reikia ją būtinai perskaityti. Lietuvių kalba, bendrai paėmus, yra labai maža išleistų knygų, kuriose būtų nagrinėjama karo veiksmai. Po Pirmojo Pasaulinio karo buvo kariškomis temomis išleista kelios pulk. Jono Petruičio knygos. Anais laikais jos buvo plačiai skaitomos ne tik karių, bet ir šiaip žmonių, kurie domėjosi karinėmis temomis. Po Antrojo Pasaulinio karo, mes lietuviai, ypač tremtyje gyvendami, iki šiol neturėjome jokių knygų apie praėjusį Pasaulinį karą. Didžiosios tautos — amerikiečiai, anglai, prancūzai — apie Antrąjį Pasaulinį karą yra išleidę daug ir labai įdomių knygų. Tiesa, nemaža savo atsiminimų yra parašę ir vokiečiai (kariai ir politikai). Bet mes lietuviai beveik nieko iki šiol neturėjome. Lietuvių karių žurnale "Karys" yra tilpę atskirų mūsų karių atsiminimų apie praėjusį Antrąjį Pasaulinį karą. Bet tai buvo atsitiktini pasisakymai. Ši pastaroji kar. J. Vaičeliūno knyga yra kur kas platesnė ir įdomesnė kaip tik kariams.

Bet negalima pasakyti, kad nekarys, bet šiaip inteligentas neturėtų domėtis šia puikia ir turininga knyga. Juk mes visi dar tebegyvename nelabai seniai praėjusiu tuo baisiuoju karu, kuris pridarė žmonijai tiek šiurpulingų pergyvenimų, kaip nei vienas kitas karas, kuris yra buvęs ilgos žmonijos istorijos eigoje. Joje yra paliečiama ir Lietuvos valstybės bei lietuvių tautos didžioji tragedija.

Mes turime tremtyje gana didelį skaičių lietuvių karių, turinčių akademinį karo mokslo išsilavinimą, bet niekas jų bent iki šiol nėra paskelbęs savo samprotavimų apie praūžusį karą. Čia yra tik maža išimtis, tai gen. Stasio Raštikio 2 tomai atsiminimų. Bet jie nenagrinėja visoje platumoje praėjusio karo veiksmų teatro. Todėl šis Juozo Vaičeliūno pirmas bandymas yra visais atžvilgiais sveikintinas. Nereikia pamiršti, kad lietuviai privalo domėtis ir savo jaunajai kartai skiepyti karinių žinių nuodugnų pažinimą, nes tai pati svarbiausia tautos istorijos dalis. Juk nei viena tauta, kuri vienokiu ar kitokiu būdu nekariauja už savo likimą arba laisvę nėra tapusi laisva ir nepriklausoma. Juk ir mūsų lietuvių tautos praeitis aiškiai rodo, kad nei aušrininkai, nei varpininkai, nei vėlesni kovotojai nebūtų iškovoję Lietuvai nepriklausomybės, jei nebūtų buvę savanorių karių 1918-1919 metais! Tik sudėtos kraujo aukos davė laimėjimą. Reikia spėti ar net būti tikriems, kad ir ateityje tik su kraujo pagalba lietuvių tauta nusikratys dabartinio bolševikų jungo. Todėl iš pasakyto seka, kad kur mes bebūtume, mes turime patys ruoštis ir savo jaunąją kartą ruošti tai laisvės kovai. Juk šaltasis karas visą laiką vyksta tarp didžiųjų tautų. Matome tai kasdien. Bet gal visai nelauktai ir netikėtai prasidėti ir karštasis karas. Vien tai verčia mus šia J. Vaičeliūno knyga domėtis. Knygos kaina $5.00. Autoriaus leidinys. Gaunama pas knygų platintojus. *Myk. M-das*

Kviečiame
SEKMADIENĮ
valgyti
pas mus

THE HOMESTEAD
Restaurant
Maywood

EARN MORE
FOR YOUR MONEY
In
PAINESVILLE, OHIO
County Seat of Dynamic Lake County
4½%
CURRENT RATE
Accounts insured to $10,000
by F. S. L. I. C.
We Pay All Postage
• No Borrowed Million
• No Borrowed Money
• Strong Reserve Position.
LAKE COUNTY FEDERAL
Savings and Loan Association
170 MAIN STREET. Dept. A. F.
Painesville, Ohio
Please specify as to Individual or joint - survivor account
Money Deposited by the 10th Will Earn from the First

Dept. A. F.
Enclosed find $..... Please open an account in the following name.
NAME .....
ADDRESS .....
CITY ..... STATE .....

AR ŽINAI, KAD...

...1313 metais lietuviai pasiuntė savo laivyną, vadovaujamą Surmino ir susidedantį iš 100 laivų, kuriuose buvo 600 pėstininkų ir 100 raitelių. Tas lietuvių laivynas sutriuškino kryžiuočių laivus, atvykusius prie Veliuonos plėšti ir žudyti lietuvių.

...Kad vokiečiams užėmus lietuvišką Prūsiją, jie ten visą lietuvišką kultūrą iš pagrindų naikino, degino, žudė.

...Kad jau viduramžiuose lietuviai mokėjo maistą negendančiai saugoti, jį įdėdami į beržo tošių (žievių) dėžutę; ten esantis lietuvių maistas, košės pavidale, puikiai išsilaikydavo keletą dienų. Dabar panašų stebuklą skelbia išradę anglai, nors lietuviai tai žinojo prieš kelius šimtus metų. *K. G.*

PERDIDELIS...

(Atkelta iš 5-to psl.)

vienas alyvas, pyragaitis ir lieso pieno stiklas. Valgyti labai pamažu. Po priešpiečių gerai atsilošti kėdėje ir pailsėti 10 minučių.

Pietūs valgomi kone porą valandų ir suvalgoma tik 1,000 kalorijų, 20% įvairių riebalų. Mėsa, makaronai, švieži žali žirniai, namie kepta balta duona be margarino ar sviesto, salotai su actu ar kukurūzų alyva, pyragaičiai, kava, vaisiai.

Bendrai imant, šio krašto gyventojams reiktų sumažinti riebalų kiekį kalorijose. Kol kas nėra žinoma dieta, kuri sumažintų cholesterolio depozitą arterijose. Dieta reikalinga tam, kad cholesterolio depozitas nedidėtų iki tokio kiekio, kad nutrauktų kraujo pristatymą širdžiai.

Rekomenduotina labai paprasta dieta. Valgyti mažiau riebios mėsos, kiaušinių bei pieno produktų. Daugiau vartoti žuvies, vištienos, veršiuko kepenų, Kanados bekono, italų bei kiniečių maisto su šviežiomis daržovėmis bei vaisiais. Laikyti nedidelį svorį ir cholesterolio kiekį apie 180.

Šiuo laikotarpiu, kai visiems maisto pakankamai, daktarui sunku įtikinti pacientą, kad jis, kai jaučiasi puikiai, turi atsisakyti nuo to, kas jam malonu valgyti ar kas jam patinka išgerti.

Tas kaip tik ir yra, ką Amerikos žmonės turėtų daryyti, — laiku atsisakyti nuo riebesnio bei skanesnio valgio ar didesnio išgėrimo. Kai cholesterolio kiekis kraujuje pas žmogų (40-60 m. amžiaus) yra 240, tai jau perdaug.

Daktarai sako, kad jų pareiga yra įspėti ir išaiškinti faktus, o visa kita priklauso nuo pačių žmonių. *M. T-nas*

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.
(LICENSED BY INTOURIST)
PASKUBINA JŪSŲ SIUNTINIUS JŪSŲ DRAUGAMS IR GIMINĖMS Į BET KURIĄ SSSR DALĮ.
SIUNTINIAI APRAUSTI • PRISTATYMAS GARANTUOTAS • GAVĖJAS NIEKO NEMOKA •
Visuose mūsų skyriuose Jūs rasite didelį pasirinkimą medžiagų materiškiems ir vyriškiems drabužiams ir tuo sutaupysite, negu pirkdami kitur. Jūs galite gauti ir kitokių reikmenų tinkamų siuntiniams, pigiau negu bet kur kitur.
Dėl nemokamų kainoraščių ir papildomų informacijų rašykite arba aplankykite mūsų jums artimiausį skyrių:

NEW YORK 3, N. Y.	39 Second Avenue	Tel. AL 4-5456
BROOKLYN 21, N. Y	506 Wilson Ave.	Tel. HY 1-5290
BROOKLYN 7, N. Y.	600 Sutter Ave.	Tel. DI 5-8808
PATERSON 1, N. J.	99 Main Street	Tel. MU 4-4619
VINELAND, N. J.	West Landis Ave.	(Greek Orthodox Bldg.)
LAKEWOOD, N. J.	126 4th Street	Tel. FO 3-8569
NEW HAVEN, Conn.	6 Day Street	Tel. LO 2-1446
PITTSBURGH 3, Pa.	1015 East Carson St.	Tel. HU 1-2750
CLEVELAND 13, Ohio	2683 W. 14th Street	Tel. TO 1-1068
WORCESTER, Mass.	174 Millbury Street	Tel. SW 8-2868
HAMTRAMCK, Mich.	9350 Jos. Campau	Tel. TR 3-1666
CHICAGO 22, ILL.	2222 W. Chicago Ave.	Tel. BR 8-6966
CHICAGO 29, ILL.	2439 W. 69th St.	Tel. WA 5-2737
SAN FRANCISCO, Cal.	2076 Sutter Street	Tel. FI 6-1571
NEWARK 3, N. J.	428 Springfield Ave.	Tel. BI 3-1797
PHILADELPHIA 23, Pa.	530 W. Girard Ave.	Tel. WA 2-4035
WATERBURY, Conn.	6 John Street	Tel. PL 6-6766
GRAND RAPIDS, Mich.	414 Scribner Ave., N.W.	Tel. GL 8-2256
DETROIT, Mich.	6440 Michigan Ave.	Tel. TA 5-8050
PASSAIC, New Jersey	176 Market Street	Tel. GR 2-6387
ROCHESTER, N. Y.,	583 Hudson Ave.	Tel. LO 2-5941
JERSEY CITY, N. J.	75 Bright St., kampas Jersey Ave.	

Vineland, N. J. skyrius atidarytas tik penktadieniais, šeštadieniais ir sekmadieniais.

VACLOVO BIRŽIŠKOS KNYGOS
"Naujienose" galima gauti šias prof. Vaclovo Biržiškos lituanistines knygas:

1. Senųjų lietuviškų knygų istorija, I dalis, 208 pusl. $2.00
   kietais viršeliais $3.00
2. Senųjų lietuviškų knygų istorija, II dalis, 226 pusl. $2.00
   kietais viršeliais $3.00
3. Aleksandrynas, senųjų lietuvių rašytojų, rašiusių prieš 1865 m., biografijos, bibliografijos ir biobibliografijos, I tomas, 431 pusl., kieti viršeliai $7.50
4. Praeities pabiros, rinkinys straipsnių iš Lietuvos praeities, 352 pusl., kieti viršeliai $6.50

Čia suminėtas knygas pasiųsime paštu, jei nurodytas pinigų sumas čekiu ar Money Orderiu pasiųsite tokiu adresu:
"NAUJIENOS", 1739 So. HALSTED STREET
CHICAGO 8, ILLINOIS, USA.

ALEKSAS AMBROSE

Copyright 1960

CHICAGOS LIETUVIŲ ISTORIJA

(Tąsa)

Jonas Degutis

Jonas Degutis nuo jaunų dienų darbavosi Liet. Socialistų Sąjungos 81 kuopoj, 81-mos kuopos chore ir kitose organizacijose. 1919 m. socialistams skilus, jis pasiliko prie socialistų ir per daugelį metų su jais darbavosi. Dabar socialdemokratams jau nepriklauso, bet nėra jų priešas. Daugiausia J. Degutis dirbo Chicagos Lietuvių Draugijoj, būdamas jos iždininkas. Jis kelis kartus, kaip komisijos pirmininkas, taisė Chicagos Lietuvių Draugijos konstituciją. Kada komunistai buvo pasišokę Chicagos Lietuvių Draugiją paimti į savo rankas ir pirmą kartą pralaimėjo puolimą, tai buvo išrinkta komisija su Degučiu priešakyje, kad ji taip pertvarkytų ir suredaguotų konstituciją, kad niekas negalėtų iš netyčių pasigriebti draugiją į savo rankas. Jo suredaguota konstitucija Draugijos narių buvo priimta. Ja dar ir šiandien vadovaujamasi.

Jonas Degutis vedė Elzbietą Vyšniauskaitę, kuri savo jaunose dienose priklausė prie socialistų, bene buvo viena pirmutinių merginų kuopoje ir 81 kuopos chore.

S. Danilevičius

S. Danilevičius nuo 1909 m. jau pradėjo veikti tarpe socialistų. Buvo Lietuvių Socialistų Sąjungos 81 kuopos narys ir dalyvavo chore. Vėliau buvo veiklus kitų organizacijų narys. Vienas pirmutinių Liet. Laisvamanių Federacijos organizatorių ir per keletą metų buvo Federacijos iždininkas ir Darbininkų Tarybos iždininkas. Jau mirė.

Petras Galskis

Gimė 1879 m. Lipkinčių kaime, Utenos aps., kurį laiką gyveno Petrapilyje ir Anglijoje. Į JAV atvažiavo 1905 m., buvo LSS 4 kuopos sekretorius. P. Galskis, Pačkauskas ir Kaitis 1907 m. suorganizavo LSS 81-mą Kuopą. Dirbo prie rūbų siuvimo.

Kada 1910 m. kilo didysis siuvėjų streikas, P. Galskis vadovavo lietuviams siuvėjams. Įsikūrus siuvėjų unijai, Galskis su kitų parama suorganizavo lietuvišką 269 lokalą (skyrių). Buvo unijos lokalo pirmas pirmininkas, o vėliau buvo išrinktas biznio agentu. Tas pareigas ėjo daug metų. Buvo įgudęs veikti organizacijose, sugebėjo kalbėti viešuose susirinkimuose, mokėjo susirinkimam vadovauti.

Daug jis prisidėjo prie Kriaučių Klubo suorganizavimo, Chicagos Lietuvių Savitarpinės Pašalpos Draugijos (dabartinės Chicagos Liet. Draugijos), Susivienijimo 226 Kuopos ir kitų organizacijų įsteigimo ir išvystymo. Buvo vienas pirmųjų NAUJIENŲ Bendrovės organizatorių ir direktorių. Vėliau buvo NAUJIENŲ Bendrovės prezidentas, dirbo NAUJIENOSE, kaip skelbimų rinkėjas.

Keliolika metų Galskis buvo Chicagos Lietuvių Draugijos direktorius. 1917 m. socialistų sąraše kandidatavo 16 Warde į aldermonus.

Mirė 1943 m. rugsėjo 7 d. Palaidotas Tautinėse Kapinėse.

Juozas Gurinskas

Gimė Vištyčių vals., Pavištaičių kaime. Atitarnavęs karo tarnybą caro kariuomenėje, 1885 m. vedė Oną Žemeliūtę ir atvyko į Chicago. Negalėjęs tuo metu gauti darbo didmiestyje, išvyko kuriam laikui dirbti ūkiuose. Grįžęs į Chicago, gavo darbo Daugėlos siuvykloje. Ten uždirbdavo $3.00 į savaitę. Pramokęs amato, 14 metų jis dirbo kitoje siuvykloje, o kitus 15 metų dirbo Hart, Schaffner ir Marx dirbtuvėse.

Gurinskas buvo 1886 m. įkurtos šv. Kazimiero Karalaičio draugijos organizatorius. 14 metų jis buvo šios draugijos iždininkas. Jis pats, priklausydamas prie šv. Stanislovo Kostkos parapijos, daug prisidėjo prie pirmos lietuviškos parapijos įsteigimo Chicagoje.

Gurinskas, kurį laiką priklausęs prie lenkų taupymo bendrovės, suprato panašios įstaigos svarbą išeiviams, o vėliau pats pradėjo organizuoti lietuvius į taupymo bendrovę, tuo metu spulka vadinamą. 1897 m. kovo 25 d. buvo įsteigta Kęstučio taupymo bendrovė, kurios iniciatorium ir pirmininku buvo J. Gurinskas. Jam teko dalyvauti vadinamos Liubelskos Unijos suvažiavime, kuriame lenkai "labai broliškai" bandė pasisavinti lietuvius, bet lietuviai, vadovaujami Gurinsko, demonstratyviai iš to susirinkimo išėjo. Jis buvo veiklus katalikų organizacijų narys.

Pranas Hermanas

Buvo veiklus draugijų narys. Per kelias dešimtis metų buvo SLA 226 kuopos valdyboj, ilgai buvo Northsidės Draugijų Sąryšio, Liuosybės svetainės, viešo knygyno ir skaityklos prižiūrėtojas.

DR. ANNA BALIŪNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIES ir GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
6322 SO. WESTERN AVENUE
Valandos: kasdien nuo 10 iki 12 val. iš ryto ir nuo 7 ligi 9 val. vak. Treč. uždaryta. Kitu laiku susitarus.
Ofiso telef.: PRospect 8-3229
Rezid. tel.: WAlbrook 5-5076

Tel.: PRospect 8-1717
DR. S. BIEŽIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 WEST 63rd STREET
Val.: kas dieną po pietų 1-3; vak. 7-8 tiktai antradieniais ir penktadieniais Trečiad. ir sekmad. ofisas uždarytas.
Rez.: 3241 WEST 66th PLACE
Phone: REpublic 7-7868

DR. C. K. BOBELIS
Inskstų ir šlapumo takų chirurgija
Tel.: VIllage 8-6068
1 Madison St., Oak Park, arba
Tel.: PRospect 6-1795
2300 W. 51st St., Chicago, Ill.
Oakley Medical Arts Bldg.
Namų tel. OWens 5-0533
Valandos pagal susitarimą

DR. PETER BRAZIS
PHYSICIAN AND SURGEON
2434 WEST 71st STREET
Ofisas: HEmlock 4-5849
Rezid.: HEmlock 4-2324
OFISA VALANDOS:
Pirmad., ketvirt. ir penktadienį nuo 1—4 ir 7—9, antrad. nuo 1—5, treč. ir šeštadienį tiktai susitarus.

DR. JONAS G. BYLA-BYLAITIS
Nervų-Smegenų Ligos, Chirurgija
OAKLEY MEDICAL BLDG.
2300 W. 51st St.
Valandos: Šeštadieniais susitarus.
GR 6-3409 neatsiliepus, skambinti PR 6-1795.

Ofiso telef.: VIrginia 7-0036
Rezidencijos: BEverly 8-8244
DR. T. DUNDULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Akušerija ir moterų ligos
4157 ARCHER AVENUE
Ofiso valandos:
Nuo 2—4 ir nuo 6—8:30 val. vakaro.
Šeštadieniais nuo 2 iki 4 popiet.
Trečiadienį pagal sutartį.

Tel. ofiso: HE 4-1414; rez. RE 7-6867
DR. BR. GAIŽIŪNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2454 WEST 71st STREET
Valandos: 1—3 ir 6—8 val. po pietų kasdien. Šeštadieniais 1—4 val. p. p. Trečiadieniais uždaryta.

DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 WEST 63rd STREET
OFISO VALANDOS:
kasdien nuo 1—4 popiet ir 6—8 val.
Trečiad. ir šeštad. uždaryta.
Ofiso tel.: POrtsmouth 7-6000
Rezid. telef.: GArdens 3-7278

GRovehill 6-1595
Dr. Aldona A. Juška
AKIŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
IR PRITAIKO AKINIUS
Valandos: 9-12, 7-9 pagal susitarimą, išskyrus trečiadienius ir šeštadienius.
2422 W. MARQUETTE ROAD

Ofiso ir buto tel.: OLympic 2-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Kasdien 10—12 ir 4—7. Treč. ir šeštadienį tik 10—12.

Telef. ofiso ir buto: OLympic 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th St., Cicero, Ill.
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vakaro.
Trečiadieniais uždaryta.
Šeštadieniais 12—4 val.

Ofiso telefonas: LAfayette 3-3210
Jei neatsiliepia šaukite KEdzie 3-2868
Dr. Emily V. KRUKAS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
4146 SO. ARCHER AVENUE
Val.: kasdien po pietų nuo 12—3.
Daily afternoons.
Vakarais: pirmad., antrad., ketvirtad. nuo 6—9. Trečiadieniais tik susitarus.

Tel. ofiso: PR 8-7773; rez. PR 6-4732
DR. A. MACIŪNAS
CHIRURGAS
2858 W. 63rd Street
Val.: pirmad. ir ketvirtad. 1-4 popiet, antrad. ir penktad. 5-8 val. vak.

Ofiso tel.: HE 4-1818 arba RE 7-9700
Rezidencijos: PR 6-9801
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
VIDAUS LIGŲ SPEC.
2454 WEST 71st STREET
Priėmimo val.: nuo 9-11 val. ryto ir nuo 4-8 val. po pietų. Šeštad. nuo 9:00—2:00 p. p.
Trečiadieniais uždaryta.

Ofiso telef.: CLiffside 4-2896
Rez. telef.: WAlbrook 5-3099
DR. P. STRIMAITIS
Bendra praktika ir chirurgija specialiai
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1724 WEST 47th STREET
Šeštadieniais 2-4 val. po pietų.
(kampas 47th ir S. Hermitage Ave.)
Ofiso val.: nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 val. vak.
Šeštadieniais nuo 2 iki 6 val. v., išskiriant sekmadienius.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika, spec. MOTERŲ ligos
Ofisas: 2652 WEST 59th STREET
Tel.: PR 8-1223 arba TR 3-5577
OFISO val.: pirmad. 7-9 val. vakaro, antrad., trečiad. ir penktad. 6-9 v. v. šeštadieniais 2-4 val. po pietų.

DR. V. P. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 WEST 71st STREET
Ofiso telef.: HEmlock 4-2123
Rezid. telef.: GIbson 8-6195
Priėmimo val.: Pirm., Antr., Ketv. ir Penktadieniais 2—4 val. ir 6—8 val.
Trečiadieniais ir šeštadieniais nepriima ligonių.

Tel. ofiso: VI 2-1581; rez. PR 6-4250
DR. V. VILEIŠIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
802 WEST 31st STREET
(kampas Halsted ir 31-os gatvių)
Priėmimo valandos: kasdien 1-4 p. p. ir 6-8 val. vak. Šeštadieniais 1-4 p. p.
Trečiad. ir sekmadieniais uždaryta.

P. ŠILEIKIS, O. P.
ORTHOPEDAS-PROTEZISTAS
Aparatai - Protezai, Med. Bandažai. Speciali pagalba Kojoms (Arch Supports) ir t. t.
Val.: 9—4 ir 6—8. Šeštadieniais 9—1
ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB.
2850 West 63rd St., Chicago 29, Ill.
Tel.: PRospect 6-5084

LIETUVIAI AKIŲ GYDYTOJAI
Dr. Ant. Rudokas, Opt.
4455 So. CALIFORNIA, YArds 7-7381
Tikrina akis, pritaiko akinius keičia stiklus ir rėmus.
Valandos: 10 ryto iki 8 val. (trečiad. uždaryta), šeštad. 10 ryto iki 2 p. p.

Dr. Kazimieras MICHEL
Optometristas-Orfhoptistas
Gydo nusilpusias ir nervuotas akis. Egzaminuoja akis ir pritaiko akinius Išgydo kreivas akis be operacijos. Įdeda netikrą — artificialę akį pagal sveiką. Tikrina klausą ir pagelbsti negirdintiems. Praktikuoja 40 metų. Kalba lietuviškai.
4654 So. Ashland Ave. YA 7-6616

DR. G. SERNER
LIETUVIS AKIŲ GYDYTOJAS
25 metų patyrimas

Tel.: YArds 7-1829
Pritaiko Akinius
Kreivas Akis
Ištaiso.
Ofisas ir Akinių Dirbtuvė
756 WEST 35th STREET
Valandos: nuo 10 iki 2, nuo 6 iki 8. Treč. uždaryta. Penkt. ir šešt. 10—2 val. po pietų. Arba pagal susitarimą.

GRADINSKAS
FM RADIJŲ
NET KELIOS DEŠIMTYS
Stereo patefonai, TV, Vėsintuvai
J. G. Television Co., 2512 W. 47 St.
FRontier 6-1998
Pardavimas — Taisymas,
Sekmad. uždaryta.

Skelbkitės "N-nose"

ATSIŲSTA PAMINĖTI

LIETUVOS PAJŪRIS, Nr. 1 (5) 1961 m.

Nuo atsikėlimo į Naująjį Pasaulį (Adresas: 7116 Cartier St., Montreal, P. Q., Canada) Lietuvos Pajūris, kad ir retai išeina — kol kas tik kas 3 mėnesiai — tačiau jau išėjo 5 numeriai ir kiekviename pilna aktualių, visiems lietuviams, o pajūriečiams ypač įdomių žinių žinelių ir kiekviename numeryje po vieną kitą visuotinės svarbos dalyką. Štai naujai gautajame Nr. 1 (5) yra du istorinės svarbos rašiniai, tai Erdmono Simonaičio, buv. pirmojo Klaipėdos krašto direktorijos pirmininko ir žymaus Mažosios Lietuvos veikėjo raštas "Kova dėl Freistaato" ir "Kankinio Balsas iš Sibiro" — dail. Adomo Brako laiškai, kuriuose šis taurusis Mažosios Lietuvos sūnus nepaprastai gyvai ir įdomiai nupasakoja įvykius tarp Tilžės ir Klaipėdos, pradedant Pirmojo Pasaulinio karo pabaiga.

"Mylima Mūsų Namų Ugnelės Saugotoja! Brangioji Pilies Gynėja! —" rašo A.A. Adomas Brakas savo žmonai, kuri išliko Klaipėdos krašte neištremta. — "Klausykis, ką Tau Altajaus kalnų žilbarzdis toliau pasakys apie Tavo tėvų žemelės likimą atsiuntęs tretįjį laišką", pradedama tolesnė A. Brako laiškų serija, verta kiekvienam perskaityti ne vien dėl jo gyvumo ir įdomaus įvykių nupasakojimo, bet ir dar dėl jo neapsakomai gražios lietuvių kalbos. Tai dar labiau pagražinta ir pagerinta Vydūno rašysena ir tarena, kurią įvedus į mūsų bendrinę kalbą galėtume išmesti bent du trečdalius tų ž, č š, šč ir žč...

Adomo Brako laiškai bus tęsiami ir kitame Lietuvos Pajūrio numeryje, tad nusibos belaukiant, kol po trijų mėnesių sekamasis pasirodys. Beje, leidėjai prie šio numerio pridėję atsišaukimą, prašydami prisidėti prie prenumeratos rinkimo, žadėdami nuo 1962 metų leidimą patankinti.

Lietuvos Pajūrio redaktorius yra A. Lymantas, o leidėjai Mažosios Lietuvos Bičiulių Draugija Kanadoje.

PERKRAUSTAU (MOVING)
BALDUS IR ĮVAIRIUS DAIKTUS
Perkraustymas saugus, apdraustas.
ANTANAS VILIMAS
3415 So. Lituanica Avenue
CHICAGO, ILLINOIS
Tel.: FRontier 6-1882

MING'S CHOP SUEY
Complete Cantonese Menu, Fried Chicken & Schrimp — Chinese style.
Phone your order 586-2929
We will have it ready when you get here. Open daily Sun. & Holidays 12-9 P.M. Open Mon. 4-9 P.M.
6457½ W. Archer. — 586-2929.

"NAUJIENOS" KIEKVIENO DARBO ŽMOGAUS DRAUGAS IR BIČIULIS

SLOAN'S DEPARTMENT STORE
MOKINIŲ DRABUŽIŲ CENTRAS
Pilnas pasirinkimas vyriškų, moteriškų ir vaikams rūbų, duoda visai Jūsų šeimai galimybę gražiai pasipuošti už žemiausias kainas. Kalbam lietuviškai
7042 SO. WESTERN AVE.
Phone: PRospect 8-9210

ANN'S PASTRY SHOP
Didelis pasirinkimas skanių pasninkinių pyragų visai šeimai kaip pav. puikūs KOLAČKI, pyragai prie kavos, saldžios bandytės.
Kepinius pristatome bažnyčioms ir įvairiems parengimams.
2500 W. 51st St. PR 8-3080

MOVING?
Greyhound Van Lines, Inc.
Agent
Long Distance, Local Packing, Storage
Jepsen Transfer Co. SK 4-5545

MARQUETTE PHOTO SUPPLY
Authorized dealer for:
Kodak, Ansco, Leica, Bolex, Revere, Bell & Howell.
3314 W. 63rd Street
PRospect 6-8998.

VOGUE CARD AND GIFT SHOP
Atvirukai ir dovanos įvairiom progom.
2410 W. 63rd St.
PR 6-6580.

Puikūs investavimai į Canados žemę
Gyvenamos vietos, medžioklei, žuvininkystei. Maži mokesčiai. Kainos nuo $10 už akeri. 1-1000 akrų sklypai. Dėl smulkesnių informacijų rašykite:
V. A. McMURRAY
Dept. A. F.
Gilmour, Ontario, Canada.

FINEST & LATEST DESIGNS
In furniture; Carpeting; Fountains; Art Objects & Decorative Accessories.
"DIRECT FROM THE MART"
We are Specialists in interior decorating for homes and offices.
H. P. CARROLL ASSOCIATES
5822 Diversey • TU 9-7959
Open Mon. & Thurs. Eves.

HOSS'S BAKERY
Open daily 6—6, Sun. 6—1:30.
Delicious Bakery Goods for all occasions.
Specializing in Wipped Cream, Party & Wedding Cakes.
Catering to church & social groups.
2645 W. 63rd St. — PR 6-5136.

SAVE on SIEB'S CHICKS
Choice of over 650,000 Farmers
Bred from America's finest blood since 1910. Make heavy layers, big, healty broilers. 100% safe delivery guaranteed. ORDER FROM THIS AD.
Bargain Special $10.90 per 100
No. 4 — Straight run, our choice, as available from our hatches of Leghorns, Gray X Legs., Minorca X Legs., Anconas, Austra-Whites.
Bargain Special $11.90
No. 1 — Straight run, our choice as available from Sieb's White Rocks, Barred Rocks, Reds, Hamps, Red X Rocks, other heavies.
BARGAINS Order by Number per 100
No. 5 — Sexed Light Pullets $22.90
No. 2 — Sexed Heavy Pullets $16.90
No. 3 — Sexed Heavy Males $8.60
No. 6 — Sexed Light Males $2.90
Add 50c for orders less than 100.
Shipped Fully Prepaid
for cash with order. If C.O.D. pay small C.O.D. charge. Literature free. Write today to Dept. N.
SIEB'S HATCHERY
Box 343, Lincoln, Illinois.

PETRIK — WALTERS STUDIO
Serving the community for over 30 years with the finest in quality photography. — Wedding & Communion a specialty. Communion Photos — 1 — 8 x 10 colored and 3 wallet size for $14.95.
Call for early appnt.
2640 W. 63rd St. — RE 7-1157.

"Naujienos" bolševikams yra rakštis jų akyje!

NOW OPEN
THE NEW BEAUTY MAGIC DRIVE-IN CLEANERS
10020 South Kedzie Ave.
GA 2-0084
• Now open to serve you faster and better.
• New added equipment.
• Super Safe Fur Storage Vaults.
• Sta-nu-finishing process.
(Paminėkit šį skelbimą kai šauksit ar atsilankysit).

WIDEN ORIGINAL BAKERIES
Puikūs pyragai įvairioms progoms.
Vestuvėm ir vaikų šventėms pyragai yra mūsų specialybė. Mes duodame specialias nuolaidas bažnytinių ir kitokių organizacijų parengimams.
6659 W. Archer — RE 5-9595
2747 W. 55th St. — PR 6-8339

COLOR CAMERA
all leading brands photographic Equipment & Supplies at money saving prices.
Rentals applied to sales.
Open Mon. & Thur. till 9 P.M.
6743 So. WESTERN AVE.
GR 6-1500.

SOUKAL FLORAL CO.
FLOWERS FOR ALL OCCASIONS
Weddings - Funeral designs — Corsages.
Catering to church & social groups.
6118 S. Archer Ave.
If no answer call RE 5-1000.

FLUTMAN & SENNESE HARDWARE
Headquarters for property owners.
Plumbing, electrical Hardware.
Garden Supplies.
Tools, Glass, Keys made.
Featuring Elliott & Dutch Boy paint
Open daily till 6 PM. Thurs. till 9 PM.
7126 S. Ashland Ave. HE 4-3130.

JOSEPH McPHEE FUNERAL HOME
Joseph & James McPhee, Directors
Air Conditioned Chapels
Ample Parking Area.
3133 SO. WESTERN AVE.
PR 6-0776.

HAYDEN'S PHARMACY
Receptai be ar su pristatymu.
Atdara kasdien nuo 9 val. ryto iki 10 val. vakaro.
Sekmadieniais nuo 10 val. ryto iki 2 val. po pietų.
Visi Rex produktai.
Receptai diabetikams.
5722 So. Archer Ave.
RE 5-0076.
Mes kalbame lietuviškai.

Kiekvienuose namuose turėtų būti solidus riešuto ar vyšnios medžio
KRYŽIUS.
20" aukščio ir 10" pločio. Puiki dovana, kuri papuoš kiekvieno kambario sieną. Jūsų pasirinkimui yra juodo riešuto arba vyšnios medžio. Abu gražiai rankomis išbaigti. Kiekvienas kryžius yra padarytas iš rinktinės 1" pločio ir ¾" storio medžiagos, elegantiškai išbaigti. Gražioje dėžėje įpakuotas toks kryžius yra tikras bargenas tik
$2.95
su pašto išlaidomis. Užsisakykite dabar pažymėdami kokio medžio norite. Garantuojame, kad būsite patenkinti.

JAYE BEE CREATIONS
Dept. A. F.
Saint James, Missouri.

HOLIDAY CLEANERS
(Under New Management)
• Expert Garment Cleaning
• Draperies, Formals, Rugs.
• Tailoring and Reweaving.
• Bachelors Shirt Service.
• Storaging.
2624 W. 51st St. PR 8-9804
Open daily 7:30 to 6:30.
Sat. 7:30 to 6:00.

ALUMINUM DOORS. $24.95
• Tikslus dydis,
• Z-Bar rėmas,
• Sklandžiai užsidaro,
• Grandinės ir užraktai,
• Dvigubas tinklas,
• Dvigubas stiklas.
ALL STATE DOOR
2625 W. 79th St.
PR 8-1393.
Kasdien atdara iki 6 val.
Pirm. ir Ketvirt. iki 9 val.

Headquarters for Property Owners
BRIDGEPORT HARDWARE & PAINT
Elliott & Dupont Paint
3214 S. Halsted St. — CA 5-4667
LAWN WEST HARDWARE
Pittsburgh Paints
6010 S. Pulaski. — RE 5-7487.
Open 7 days in both locations.

D & W CARPENTER CONTRACTOR
Carpentry and Remodeling Experts
Residential — Commercial
All work guaranteed—free estimates
Licensed—Bonded—Insured
3453 W. 64th GR 6-5161
If no answer call LU 5-4296

ATVERKITE ŠIRDIS
Mūsų parapija apimanti 3 apylinkes, t. y. 1,357 kvadratinių mylių plotą su 300 katalikų. Prašau mums padėti.
Rev. Nicholas R. Bayard
Our Laly of Lourdes Church
P. O. Box 243.
Greenwood, S. C.

SKIN DIVERS
Spring Sale! — Discounts with this ad — all skin and scuba gear! Open daily including Mon., Thurs., Friday nights.
NEPTUNE DIVERS SUPPLY CO.
5408 W. 95th St.
Oak Lawn, Ilinois.

NEED RELIEF?
FROM ATHLETES FOOT — ITCHY TOES — SKIN CROCKS — GYM ITCH FUNGUS
Order 3—APP Today! $1.00 Post Paid
FISHER RX SHOP
1038 Lafayette Columbus
Indiana. Dept. A. F.

SOUTH SHORE VIEW HOTEL
For That Next PARTY . . . OR SOCIAL FUNCTION

Will Be The Ideal Place.
Accommodates Parties of 20 to 500
• Organizations
• Style Shows
Complete Facilities
• Business Conferences
• Banquets
• Receptions
• Parties
• Anniversaries
• Confirmations
• Luncheons
• Weddings
BEAUTIFUL NEW BALLROOM AVAILABLE
For information and Reservations Call
MRS. ELI LUKAS
Catering Manager
SOUTH SHORE 8-8700
7100 S. South Shore Drive
Chicago
AMPLE PARKING FACILITIES
Specialties:
BUFFET DINNERS SMORGASBORD

BEAR RIVER CAMP
for Boys 10--18
Opening June 20th
Adventure in primitive northern Utah. 5,000 acres adjacent Wasatch Nat'l Forest. Woodsmanship, horsemanship, riflery, archery, authentic crafts of Western Indian tribes taught by experts. For older boys, a week-long trek into forests of High Unitas, Tutoring. — Special 4 and 7 week rates. Chicago Rep.:
Phone CEntral 6-6646
Charles C. Mitchener
Foothill Station
Salt Lake City 8, Utah
Write Dept. A. for catalog and reservations BOX 8026.

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

TIESK MEDELĮ KOL JAUNAS

Kaip normaliu gyvenimu ir sveiku auklėjimu Berniukų Miestelio piliečiai patys grįžta iš antisocialinių polinkių į sau ir visuomenei naudingus žmones

Omahos Berniukų Miestelis, kaip jau minėta, turi savo švietimo ir auklėjimo ištobulintą sistemą nuo ABC iki įstojimo į kolegiją. Turi savo ūkį ir administraciją, savo "seimą", miesto galvą ir teismą; tik kalėjimo neturi.

Pradžios mokykla, aukštesnioji mokykla ir amatų mokykla laikomos pačiomis geriausiomis Amerikoje. Amatų mokykloje mokiniai gali baigti šiuos skyrius: braižymo (drafting), mašinų (machine shop), medžio apdirbimo (stalių, dailidžių), skardos (sheet metal) dirbtuvės, spaustuvės, keramikos, kepyklos, kirpyklos, mėsos paruošimo, automechanikos, batsiuvystės, radio-televizijos - elektronikos, — viso 15 amatų čia galima išmokti. Ir iki šiol iš tos mokyklos yra išėję daugiau kaip 8,000 gerų amatininkų ir profesionalų.

Ypač daug dėmesio čia kreipiama sportui ir fiziniam auklėjimui. Turėdami didžiulę sporto halę (Field House), Berniukų Miestelio piliečiai siekia įgyvendinti generolo MacArthur dėsnį, jog "svarbiausias gyvenimo kovas laimi tie, kurie tebebūdami mokyklose gavo savo pamoką draugingų lenktynių lauke." Boys Town krepšinio ir futbolo komandos, plaukikai ir kelios kitos sporto grupės yra pagarsėję visose JAV.

Turėdami gražiausią auditoriją (Music Hall), berniukai turi išvystę puikų orkestrą, kurs dažniausiai su sporto grupėmis drauge keliauja ir dalyvauja įvairiuose jaunimo parengimuose; taip pat turi dviejų šimtų berniukų chorą su penktojo pradžios mokyklos skyriaus sopranais. Choras ne tik yra dainavęs visoje eilėje Amerikos miestų, bet ir televizijoje plačiai pagarsėjęs ir už JAV sienų.

Berniukų Miestelio ūkis (farma) šiandien turi 600 akrų dirbamos žemės (viso Berniuk. Miestelis turi apie 1,000 akrų); čia sėja kukurūzus, avižas, kviečius ir alfalfą, išlaiko iki 30 geros veislės melžiamų karvių bei gerą būrį kiaulių ir 600 vištų. Kiaulieną ir 80 nuošimčių jautienos "miestas" gauna iš nuosavos farmos, o visus kiaušinius, daržoves, pupeles, žirnius ir kukurūzus iš savo daržų. Farmos metinis derlius yra apie 3,000 bušelių kornų, 2,000 bušelių kviečių, 3,000 bušelių avižų ir 22,000 bušelių bulvių. Šimtai dežučių daržovių ir vaisių užkonservuojama žiemai. Farmoje dirba berniukai, kurie nori išmokti modernaus ūkininkavimo, ir daugelis čia baigusių agrikultūros praktiką vėliau įsigyja nuosavus žemės ūkius.

Boys Town ūkio gaminiai įvairiose 4-H klubų parodose yra laimėję daug prizų ir pagyrimų.

1934 m. gruodžio mėn. Boys Town gavo Jungtinių Valstybių vyriausybės pripažinimą su pilnomis savivaldybės teisėmis ir nuosavu paštu, ir nuo šiol miestelio berniukų valdžia patapo oficiali valdžia. Steigėjas Flanaganas jau nuo 1926 metų praktikavo pačių berniukų demokratiškai renkamą savivaldos sistemą dar visiems viename name Omahos mieste tebegyvenant. Tačiau visi rinkimai ir "valdžia" tebepasilikdavo tik popieriuje, nes kol nebuvo reikalo, niekas ir nesidomėjo. Bet kai Boys Town gavo oficialų pripažinimą ir atsirado tikras reikalas, iš karto pasikeitė pažiūra ir atsirado susidomėjimas. Atsirado dvi "partijos". Viena pasivadino "Build Boys Town" partija, antroji — "Help Our Town" partija arba trumpai BBT ir HOT. Buvo išrinkti meras, miestelio klerkas, tarybos nariai ir komisionieriai, — policijos, sanitacijos ir kt. Kiekvienam apartmentiniam namui išrenkamas komisionierius, atsakingas už savo teritorijos ir savo namo gyventojų tvarką.

Teismą sudaro pirmininkaujantis meras, klerkas ir komisionieriai bei tarybos nariai. Fizinis baudimas čia niekada nevartojamas ir visi miestelio pareigūnai turi pasirašyti pasižadėjimą niekada neužgauti kito fiziškai. Baudos yra paprastai ilgesnės darbo valandos arba paskyrimas kuriam nors labiausiai nemėgstamam darbui atlikti, bet visų sunkiausioji bausmė, vadinama "mirties bausmė", yra kino teatre per visą seansą išstovėti nugara į ekraną ir nematyti, kas rodoma! Visi nusikaltėliai pripažįsta, kad tai visų sunkiausioji bausmė, — girdėti kaip kiti vaikai krykštauja, žiūrėdami linksmą paveikslą, o pačiam nieko nematyti!

Dažniausi nusikaltimai yra įvairūs savivardos sulaužymai, bet esama atvejų, kur tenka įpratinti į drausmę ir tvarką berniukus su įvairiais piktais polinkiais. Pavyzdžiui, buvo vienas toks, stačiai "nepagydomas", kurs supykęs valgykloje kiekvieną sykį pradėdavo svaidyti peilius. Jis visiškai pasitaisė, kai buvo nuteistas visą mėnesį valgyti be peilio ir be šakutės. Kitas atsirado, mėgstąs "nudžiauti" iš kito kokį daiktelį, dar kitas — mėgstąs iš svečių lankytojų prašinėti piniginių dovanų. Tokie pasitaisė, kai buvo nuteisti ekstra darbu atidirbti už pasisavinimą ar neteisėtai išgautas dovanas.

Įdomiausia tai, kad ypač sąžiningai sprendžia ir teisia tie, kurie dar neseniai patys panašių teismų dėka buvo pataisyti. Miestelio merais yra buvę iš eilės baltieji ir negrai, katalikai ir protestantai, dažniausiai iš tokių tarpo, kurie pradžioje, patekę į šį miestelį, labiausiai beviltiškai atrodė. Čia labiau nei kur kitur žmonės iš pat mažystės įsipratina į bendruomeninį gyvenimą ir pačių žmonių tvarkomą demokratinį pasaulį.

Dar truputis statistikos iš Berniukų Miestelio savivaldybinio gyvenimo. Per vienus metus jų ligoninėje suteikta berniukams medicinos pagalba 1,063 atvejais: ligoninėje išgulėta 3,533 dienos, pas specialistus gydytojus vaikščiojo 349 berniukai 636 kartus, dantų gydytojai ištraukė 271 dantį, padarė 1,597 plombas, daktarai padarė 912 rentgeno nuotraukų ir 896 pagrindinius sveikatos patikrinimus.

Kiek Berniukų Miestelis suvalgo metų bėgyje? Taigi, per metus buvo patiekta arti tūkstančiui berniukų ir 125 mokytojams bei instruktoriams daugiau kaip 1,000,000 valgių (meals), iškepta daugiau kaip 100,000 kepaliukų duonos, trečdalis milijono saldžių bulkučių, 75,000 barankėlių (donacų) ir 20,000 pajų. Berniukai mėsininkai išmėsinėjo daugiau kaip 100 tonų mėsos, 25 tonas su kaupu paukštienos ir 10 tonų žuvies.

Aišku, tokie piliečiai su tokiais apetitais iš vienos savo farmos ilgai nemistų. Jie mielai priima aukas iš laisvų piliečių ir jas moka rinkti, bet vienas dalykas verta pabrėžti, kad nei iš valstybės, nei iš religinių organizacijų nieko negauna ir neprašo.

Kaip abiejuose pirmesniuose rašiniuose buvo pabrėžta, tie Berniukų Miestelio piliečiai nėra jokie "šventieji" ir nėra iš tokių surankioti, o priešingai — yra surankioti, patys atėję ar teismų ir pataisos namų atsiųsti. Daugelis jų atrodė nepataisomais. Bet viena galima tikrai pasakyti, kad nė vienas čia savo stažą atlikęs, nebėra išėjęs atgal į svietą toks, koks buvęs. Net jei pasitaikė, kad vienas kitas vėl išėjo toks, koks buvo, ir tai išėjo žymiai pasikeitęs, kaip sekantis pavyzdys rodo:

Sunkios depresijos metais (tarp 1930-33) vienas New Yorko berniukas susiplakė su patamsių gaivalais, jiems patarnaudamas raketeriavimo "biznyje". Įsidrasinęs jis pradėjo net revolverį su savim nešiotis. Ar jis kam bandė šauti, istorija tyli, tačiau berniūkštis pajuto, kad policija pradeda jį sekti. Pabūgęs iš New Yorko pasišalino ir atsidūrė Nebraskoje. Prie kelio pamatęs didelį užrašą "Father Flanagan's Boys Town". Nors niekada nieko apie tą įstaigą nebuvo girdėjęs, bet bėdos verčiamas jis užėjo ir nedrąsiai paklausė, ar galima pamatyti tą tėvą Flanaganą.

Flanaganas, vos tik berniuką pamatęs tuojau suprato, kad jo svečias yra įtartinas. Ypač jis atkreipė dėmesį į tai, kad vaikinas perdaug stačiai žiūri jam į akis. Nors ir yra toks posakis, kad nusidėję nemėgsta kitam žmogui stačiai į akis žiūrėti, tačiau Flanaganas per eilę metų savo praktikos patyrė, jog jauni nusikaltėliai ypač stengiasi apmonyti, "nekaltomis" žiūrėdami tiesiai į akis. Flanaganas visiškai nieko neklausė berniuko apie jo praeitį ir kilmę. Davė jam vakarienę ir patogią lovą. Vaikinas pabuvo trumpą laiką, daugiausia

(Tęsinys 11-me psl.)

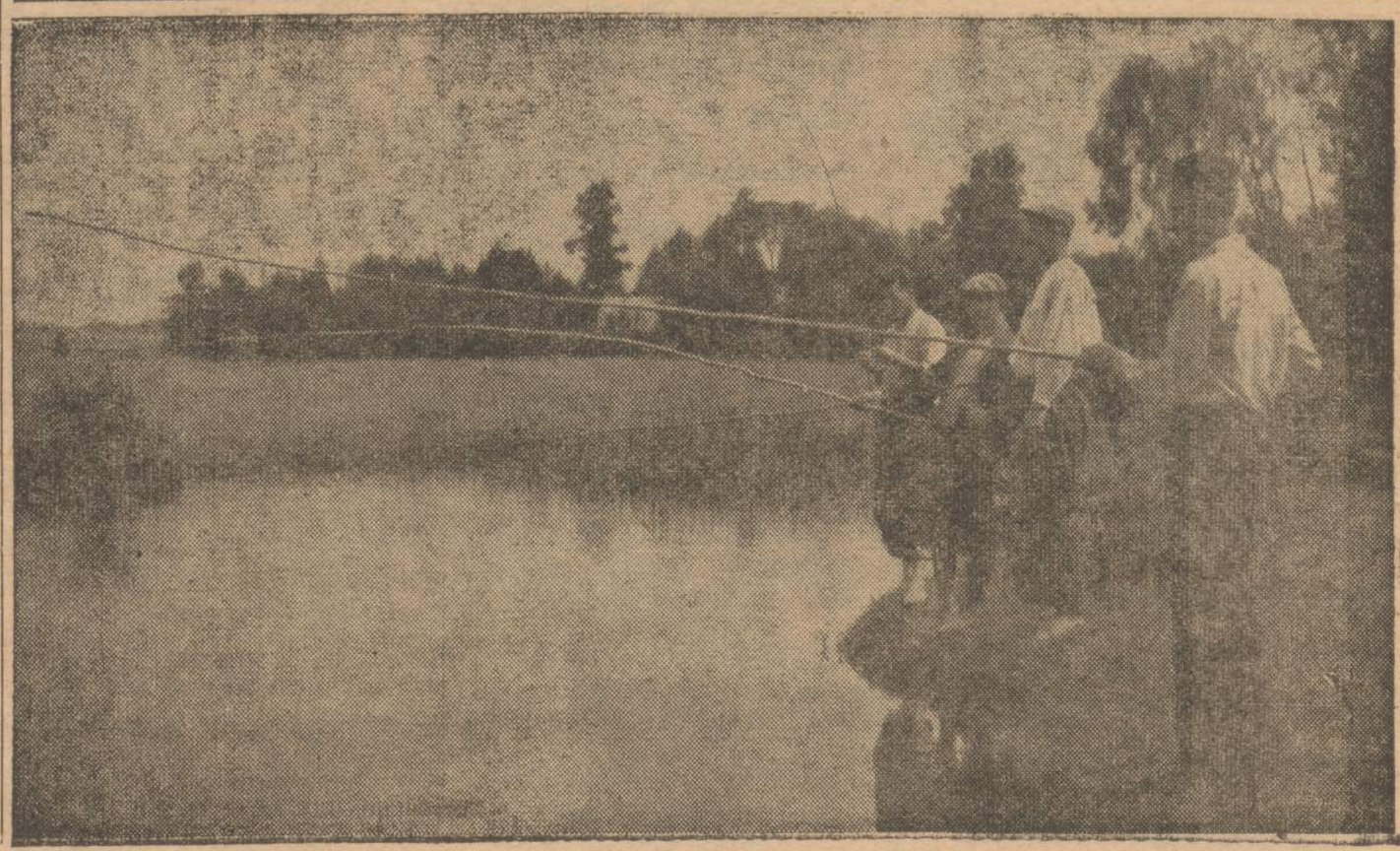

SMAGU IR GERA PAŽVEJOTI EŽERE

IGNAS ANDRAŠIŪNAS

ŠIS TAS APIE KOLUMBIJĄ

Kolumbija — didelių priešybių kraštas. Priešybės reiškiasi visose gyvenimo srityse. Čia šalia gražių dvaro rūmų, skurdi lūšnelė stypso. Greta nutukusios ir pieningos juodmargės — apšepusi ožka vaikštinėja. Prie milžiniško auksinėmis varpomis pasipuošusio kviečių lauko — dar didesnis dirvonuojantis plotas, sodrių varpučių ar piktažolių apželęs. Derlinguose laukuose nuo moderniškų kombainų ir paskutinės mados traktorių triukšmo, rodosi, visas kraštas galėtų pasididžiuoti paskutiniu žemės ūkio mechanizacijos žodžiu, jei nesugadintų vaizdo už poros kilometrų medine žagre bearias savo sklypelį suvargęs muchacho.

Mieste, žygiuojančioje eisenoje sutiksi pagal paskutiniąsias Paryžiaus madas pasipuošusias, gražaus veido, elegantiškas senoras, ar senoritas, arba iš angliškos medžiagos, gero siuvėjo apklostytom eilutėm apsivilkusius mandagiausius džentelmenus. O už keletos žingsnių pagal laisvės ir lygybės principą taip pat rūpestingai slenkančias ir skarose įvyniotus ant savo kupros mažus "bambinos" nešinas nevisai nusipraususias ir be jokios kosmetikos ir šukuosenos suvargusias "muchachas". Pagal paskutinį technikos žodį nutiestame kelyje moderniško "Cadilaku" išdidžiai rieda kelių tūkstančių hektarų savininkas ir to krašto kontrastą tame pačiame kelyje atstovauja basas, suvargęs, ant penkių varnų panešamo asilo, bejojąs "muchacho". Tai tipingas tropinės saulės kaitroje ir plačiuose žemės plotuose susikūręs natūralus kasdienybės paveikslas. Tai graudi socialinės nelygybės idilija ir 20 amžiaus žmonijos gėda. Tai graudžiai tragiškas pasaulio vaizdas, kuris politikams kelia didelio susirūpinimo, o Maskvos, naujiems 20 amžiaus bajorams, yra didelė vilionė praplėsti savo valdomųjų žemių ribas vakaruose iki Pacifiko vandenyno neramių bangų.

Tačiau politinę problemą palikime spręsti pasaulio politikos smegenų trustui, o pasistenkime pakelti šio paveikslo uždangą, kad galėtumėm pamatyti šios šalies žemės ūkio veidą.

Šeši pavasariai ir šešios vasaros

Kolumbiją būtų galima pavadinti triaukščiu kraštu su šešiais amžinais pavasariais ir šešiomis žaliuojančiomis vasaromis. Gal būt, perdaug neįtikinantis apibūdinimas, bet pakankamai vaizdingas. Iš tikrųjų, jei nuo Pacifiko pradėti keliauti per Kolumbijos kraštą į rytus, tai teks peržengti tris Kordilierių kalnynus: vakarų, vidurio ir rytų kalnagubrius, kurie vidutiniškai pasiekia iki 3,6 km. aukščio. Tuo būdu nelyginant trys didžiuliai laiptai su pakilimais į aukštį ir su nuolaidžiais į žemumų lygumas. Keliaujant iš Buenoventuros uosto į Bogotą automobiliu tenka tuos tris kalnynus perlipti. Jei Buenoventuros lygumoje žydinti vasara, panaši, kaip Chicagoje liepos - rugpiūčio mėnesiais, tai, pasikėlus į vakarų Kordilierių auk-

(Tęsinys 12 pusl.)

TIESK MEDELĮ...

(Tęsinys iš 10-to pusl.)

besilsėdamas po savo varginguos kelionės ir šiek tiek dalyvaudamas sporto žaidynėse, o kartais pasiklausydamas ir paties tėvo Flanagano pamokų apie dorovę. Sykį jis pasisakė išeinąs "vėl į svietą", bet šį kartą jis nuėjo nebe tolyn į vakarus, o atgal į rytus. Ką jis buvo sumanęs ir apie ką eidamas galvojo, paaiškėjo po eilės metų, kai pats tėvas Flanaganas gavo vieno bevardžio žmogaus jam rašytą laišką, kuriame buvo aprašomas to berniuko gyvenimas nuo tos dienos, kai jis apleido Boys Town.

Grįžęs į New Yorką, jis nebenuėjo į požemį pas gengsterius, bet įstojo į CCC ir vėliau vienoje dirbtuvėje gavo darbą. Prasidėjus II Pasauliniam karui, jis armijos seržanto laipsnyje tarnavo Europoje ir Afrikoje. Karui pasibaigus grįžo į tą pačią dirbtuvę.

"Šiandien tas vyras yra vienos stambios departamentinių krautuvių kompanijos didelės parduotuvės pareigūnas. Savo gyvenimo filosofijos jis išmoko pabuvęs Berniukų Miestelyje. Jūs galite šį laišką atspausdinti — tai yra tiesa. Tai esu aš pats..." *J. Pr.*

Literatūros "perlų" perkainojimas

Stuart Brent kas vakarą kalba apie knygas. Jis yra televizijos literatūrinis kritikas, knygų recenzentas. Literatūrines naujienas jis pasakoja per Čikagos 7-tą kanalą, nuo 8:30 iki 9 valandos, išskyrus šeštadienius ir sekmadienius. Stuart Brent nutarė pats parašyti knygą iš knygų pasaulio, apie rašytojus, užsimojusius eksploatuoti perversinius santykius tarp vyrų ir moterų". Sakyti, kad apie tas šiukšles būtų rašoma ir skaitoma, nes toks jau esąs gyvenimas, yra tas pat, kaip atidengti gatvių srutų kanalus, nes daiktai yra gyvenimiškai. Šitaip kalba Stuart Brent.

Jis žada aprašyti rašytojus (neaplenkiant ir tuos, kuriems jis padėjo iškilti), savo ryšius su literatūriniais žiburiais, televizijos gerą ir blogą įtaką. Leidėjai (Houghton - Mifflin Co.) prašo nepagailėti knygai to intelektualinio piktumo, kurį jis rodo televizijoj, kalbėdamas apie Amerikos literatūrinius "perlus".

"Aš manau, kad atėjo laikas šį tą parašyti apie intelektualinius žvėris, kurių literatūrinis kultas yra vien tik jėgos demonstravimas, ištvirkavimas ir brutalumas. Aš kalbu apie tokius, kaip James Jones ("From Here to Eternety"), Norman Mailer ("The Naked and the Dead". Autorius dabar sėdi kalėjime už žmonos subadymą), ir Grace Metalious ("Peyton Place").

Jie atgaivinę visišką moralinį supuvimą savo doktrina, kad "žmogaus tamsioji pusė — jo visuma".

Kitas televizijos literatūrinis darbuotojas, Paul Molloy, pritaria Brento galvojimui apie "šiurpų beviltiškumą" Amerikos nūdienėj literatūroj. Jis nebeskaito beveik jokių romanų, nebeina į kiną. Ar ne pikta, gaišti pora valandų laiką žiūrint į neurotiškus abiejų lyčių valkatas. Aš ir be Hollywoodo didžiaburnių filmų gamintojų ar Tennesse Williamso degeneracinių vaizdų sužinau, kad žmonės laužo Dešimt Dievo prisakymų. Ir man jau įgriso klausytis, kad mes turime žiūrėti tokius filmus ir skaityti tokias knygas, kad "pažintume gyvenimą, koks jis yra." *St. Vn.*

CHICAGOS ŠVARIAUSIAS IR MODERNIŠKIAUSIAS DARŽAS
BUČO DARŽAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

PERKRAUSTYMAI
MOVING
Leidimai — Pilna apdrauda
ŽEMA KAINA
R. ŠERĖNAS
2047 W. 67th Pl. WAlbrook 5-8063

SIUNTINIAI
Į LIETUVĄ
ir kitus kraštus
Jūsų pristatyti ir iš Europos (iš katalogų).
Siunčiame akordeonus, gitaras, siuvamas mašinas ir kt.
Viskas žymiai nupigintomis kainomis.
Overseas Cargo Co.
514 W. Pershing Rd. (39th St.)
CHICAGO, ILLINOIS
Tel.: OA 4-9079
Vedėjas P. NEDZINSKAS

SOPHIE BARCUS
RADIJO ŠEIMOS VALANDOS
Visos programos iš WOPA, 1490 kil. AM. 102-7 FM.
Lietuvių kalba: kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio 10—11 val. ryto. — Šeštadienį ir sekmadienį nuo 8:30 iki 9:30 val. ryto.
VAKARUŠKOS: pirmad. 7 v. v.
Anglų kalba: nuo antr. iki penkt. 7—7:30 val. vak.
Tel.: HEmlock 4-2413
7159 SO. MAPLEWOOD AVE.
CHICAGO 29, ILL.

NELAUKITE-
RYTOJ GALI BŪTI PERVĖLU!
Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimėj ištikus neturėsite jokių nemalonumų.
Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters
O'MALLEY & McKAY, Inc.
227 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1042
Telefonas: CEntral 6-5208
Generalai Agentai Šių Kompanijų
COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO

Donald Petkus Anthony Petkus
A. PETKUS & SŪNUS
NAUJA KOPLYČIA
MARQUETTE FUNERAL HOME
2533 West 71st Street
(Maplewood gatvės kampas)
GRovehill 6-2345 TOwnhall 3-2108
Pilnas laidotuvių aptarnavimas, įskaitant karstą ir pasinaudojimą mūsų gražiom koplyčiom, yra nuo $375.00; $430.00; $595.00; $650.00; $695.00; $750.00; $875.00; $895.00; $945.00; $975.00; $900.00 ir daugiau. Karstą galima pasirinkti koplyčioje.
GRAŽIOS INDIVIDUALINĖS KOPLYČIOS
Mašinoms pastatyti aikštė.
Lietuviams teikiam šios rūšies patarnavimus 30 metų.

ŠIS TAS...

(Tęsinys iš 11 pusl.)

štumą iki 1000-1500 metrų, amžinas pavasaris, kaip Chicagoje gegužio - birželio mėnesiais. Perlipus vakarų Kordilierių kalnagubrio viršūnę ir pasiekus 1500 metrų aukštumą vėl antras pavasaris ir pasiekus Cali miesto didžiąją lygumą vėl antra žaliuojanti vasara. Taigi peržengiant kiekvieną kalnagubrį sutinkama abiejose pusėse po vieną vasarą ir pavasarį. Kadangi Kolumbijos kraštas turi tris tokius didžiulius kalnagubrius, tuo būdu per vieną dieną iš Buenoventuros iki Bogotos automobiliu galima išgyventi šešių vasarų malonumus ir šešių pavasarių žavumus.

Kolumbija laikoma Pietų Amerikos valstybe, nors guli šitoje ekvatoriaus pusėje. Tuo būdu būtų tiksliau ją priskirti prie Vidurio Amerikos valstybių, kaip Panama, Meksika, Guatemala ir kitos toje srityje esančios valstybės. Kolumbija savo plotu yra du kartus didesnė už prieškarinę Vokietiją. Gyventojų turi tik 12,939,000 (1956). Kolumbija yra vienintelė P. Amerikos valstybė, prieinanti prie Pacifiko ir Karibų jūros.

Einant nuo Pacifiko vandenyno į krašto gilumą, paviršius labai kalnuotas. Andų kalnai, kurie prasideda iš Čilės valstybės, eina per Peru ir Ekvadorą. Kolumbijos žemėje ryškiai išsiskiria į tris išilginius išsišakojimus, pasiekia Panamą, Costa Rica, Nicaragua, Guatemalą, Meksiką, pereina į USA gražiąją, saulėtą ir vėjuotą Kaliforniją.

Kordilierių kalnuose slepiasi daug turtų. Platinos išgavimu ji užima P. Amerikoje pirmą vietą. Netoli nuo Bogotos yra senos smaragdų kasyklos, o nuo jos į šiaurę aptikti dideli ištekliai geležies rūdos ir akmens anglies. Naftos per metus gaunama apie 6 mil. tonų, didžiausios jos aptiktos versmės yra Andų šiaurinėje dalyje. Jos pramonė yra amerikiečių kapitalų kontroliuojama. Be to, dar randama: vario, švino, gyv. sidabro, mangano, druskos ir kitų brangių iškasenų. Tarp kalnų esamose lygumose dideli plotai derlingos žemės, kuri vietomis yra derlingesnė net už Ukrainos žemę. Dirvožemio storumas vietomis net iki 2 metrų. O svarbiausia, kad beveik per metus visur galima turėti du derlius. Čia galima labai gerai auginti visas tas augalų kultūras, kurios auga Lietuvoje. Be jų, yra pakankamai gero klimato ir vietos, kur gerai tarpsta ryžiai, kava, kakava, žemės riešutai, medvilnė, juka, kukurūzai, kokoso palmės ir kiti tropinio klimato augalai.

Manau, kad jums bus įdomiau išgirsti apie to krašto klimatą, žmones, jų papročius, trumpą krašto istoriją, politinę valdymosi raidą, jų siekimus, pažiūrą į europiečius ir į amerikonus.

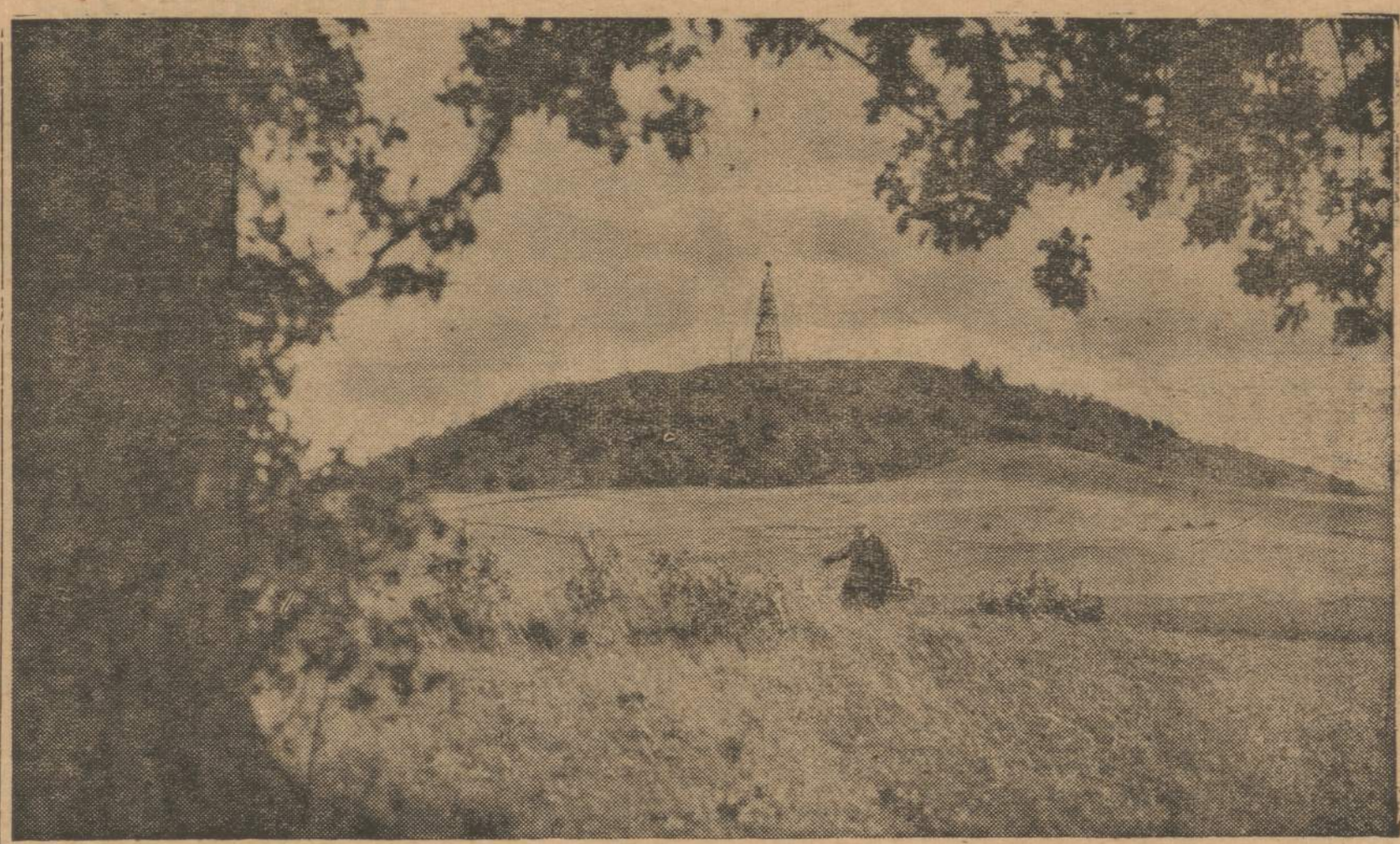

GARSUSIS ŠATRIJOS KALNAS. JIS SLEPIA DAUG GRAŽIŲ PADAVIMŲ APIE DIDINGĄ LIETUVOS PRAEITĮ

Klimatas

Tropiniai kraštai, kurių žemė yra išsidėsčiusi tarp aukštų kalnų, turi savotiškai įdomų, įvairų ir su labai gražiais gamtovaizdžiais klimatą. Visi mes puikiai įsivaizduojame, kad nuo šiaurės poliaus, ekvatoriaus linkme oras švelnėja, karštėja iki mes patenkame į vadinamosios amžinosios vasaros klimatą, kurį mūsų geografai vadina tropiniu klimatu. Kolumbijos žemėje tos variacijos yra išsidėstę kiek kitaip. Čia nuo jūros lygio kalnais reikia keliauti į aukštį iki mes iš tropinio karšto katilo pateksime į šaltą poliarinę sritį. Nuo jūros lygio iki 1000 m. aukštumos, — bus karšta, kaip pragare. Tai bus karšta ir svilinanti Chicagos vasara. Tik vietomis su mažesniu drėgmės nuošimčiu. Sveikas europietis lengvai pakelia ir pripratęs labai gerai jaučiasi. Nuo 1000-1500, 1850 metrų, tai bus vidutinė juosta, arba amžinojo pavasario, tropinių grožybių paveikslas. Ir kaip viena mūsų Lietuvos žemėje gimusi poetė apdainavo, kad tai, amžiais yra žydinti žemė, o tų žiedų nei širdžiai, nei sielai negana. Ši juosta maloni gyventi. Bet ilgesnį laiką europietis pagyvenęs pradeda skųstis plaučiais ir kitokiais negalavimais ir sveikatos sumetimais turi persikelti arba į žemumą, arba pakopti iki 2000 metrų nuo jūros lygio, kur prasideda mūsų Lietuvos rugsėjo - spalio mėnesių iškarpa, tikriau sakant, amžina Lietuvos bobų vasara. Šitoje juostoje man teko, iš 10 metų Kolumbijoje praleistų, 8 metus išgyventi be jokių didelių pasikeitimų ir nukrypimų. Turiu priminti, kad čia ir augalai ir gyvuliai yra lygiai tokie pat, kaip Europoje. Už tai, tur būt, europiečiai labiausiai tą vietovę yra pamėgę ir daugiausia jų čia gyvena.

O gal kai kas paklaus, ar Kolumbijoje yra žiema ir iš viso ar tropiniuose kraštuose ji sutinkama. Taip yra ir net dvi žiemos per vienus metus. Čia aš norėčiau paaiškinti, kad tropinėje juostoje visatos kūrėjas taip sutvarkė, kad paliko metų bėgyje dvi vasaras ir dvi žiemas. Rudeniui ir pavasariui vietos nebeliko. Nes ruduo su savo gėrybėmis žmones į pagundą veda, o pavasarį moteris ir vyrus į laukus išvaro. Šią išimtiną būklę reikia taip suprasti. Rugsėjis, spalis ir lapkritis yra lietaus mėnesiai. Kovo, balandžio ir gegužio mėnesiai taip pat apsiniaukę ir gausūs krituliais. Tuos du sezonus vadina vietos žmonės žiemos vardu, nors apie mūsų žiemą jie supratimo neturi.

(Bus daugiau)

AČIŪ JAU AČIŪ

Miesto telefonų centrinėje suskamba telefonas. — Centrinė! — atsiliepia telefonistė. — Kuo galiu pagelbėti?

— Ačiū jau ačiū, — labai patenkintai atsiliepia moteriškas balsas — Aš tą telefono numerį radau savo vyro kišenėje, tai ir norėjau patikrinti...

GLASER'S NOW AT LAST

Please ask for your salesman Leo Algminas

GLASER'S FURNITURE & APPLIANCE CO.

5115-5123 So. Kedzie Ave. PRospect 6-1790

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS